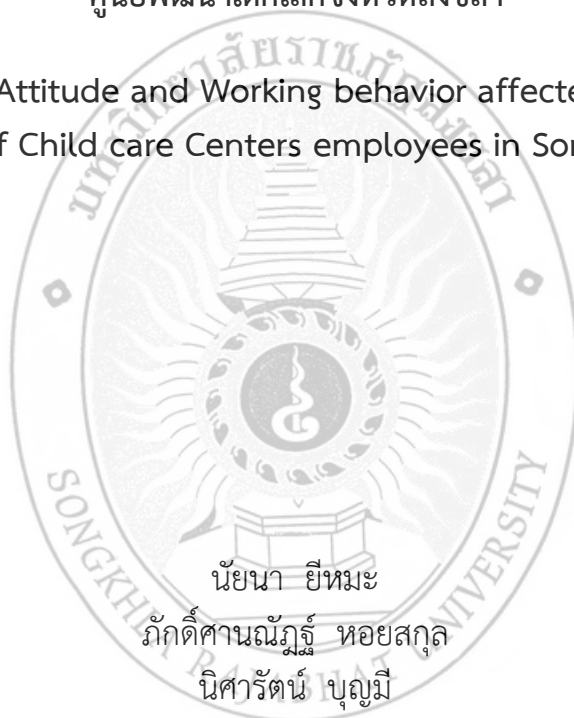

รายงานการวิจัย

ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา

Knowledge, Attitude and Working behavior affected on working
Performance of Child care Centers employees in Songkhla Province

นัยนา ยีหมะ

ภักดีศานัญญ์ หอยสกุล

นิศารัตน์ บุญมี

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2557

ชื่องานวิจัย	ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยนา ยี่หะ นางสาวกัณฑ์ศานฉัตร หอยสกุล นางสาวนิศารัตน์ บุญมี
คณะ	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ปี	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสงขลา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลวิจัยพบว่า

1. บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.39 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. มีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35
3. มีพฤติกรรมการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54
- 4.1 ความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน
- 4.2 ความแตกต่างด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน มีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน เจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
- 4.3 ความแตกต่างด้านพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน พฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

Research Title Knowledge, Attitude and Working behavior affected on working Performance of Child care Centers employees in Songkhla Province

Researcher Assistant Professor Naiyana Yeema
Miss Puksannat Hoysakun
Miss Nisarath Boonmee

Faculty faculty of education Songkhla Rajabhat University

Year 2014

Abstract

Cognitive attitude and behavior toward quality assurance of preschool teachers in schools under Songkhla area

The purpose of this research was to study preschool teachers' cognitive, attitude and behavior toward quality assurance in schools under Songkhla area. The sampling of the study consisted of 385 preschool teachers. An instrument used in gathering data was a gauge for measuring in the type of 5 level estimate. Statistics used to conduct the data were mean and One-Way Analysis of Variance. The results were stated as follow:

1. The preschool teachers' cognitive toward quality assurance was at an average of score level at 7.39 and the standard deviation was at 1.17 out of ten. The teachers' attitude and behavior toward quality assurance were at a very good level with average of score level at 3.76 and 3.79, the standard deviation were at 0.35 and 0.54 respectively.
2. The preschool teachers' cognitive toward quality assurance in accordance with gender, age, education level, work experience and position were not significant difference.
3. The preschool teachers' attitude toward quality assurance in accordance with gender, age, education level, and position were not significant difference, but there was significantly different in statistics at .01 level in term of work experience area.
4. The preschool teachers' behavior toward quality assurance in accordance with gender, age, and education level were not significant difference, but there was statistically significant difference at .05 level in term of work experience and position.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากการสนับสนุนทุนวิจัยจากกองทุนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธรรมนูญ เสมือนคิด อาจารย์รัศมีดาว สุขมาตย์ และ อาจารย์จنگล บัวแก้ว เป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ต้องขอขอบพระคุณต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอน้อมบูชาพระคุณมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บุพการี ครูอาจารย์คณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

คณะคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	[1]
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	[3]
กิตติกรรมประกาศ	[4]
สารบัญ	[5]
สารบัญตาราง	[7]
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับเจตคติ.....	12
การปฏิบัติงาน.....	21
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	53
ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา.....	54
ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมการทำงาน ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	64
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	64
วิธีดำเนินการ.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	66
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	74
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	76
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือ.....	80
ประวัติผู้วิจัย.....	86

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงองค์ประกอบของเจตคติของไทรแอนดิส.....	15
2 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพ ภายนอก.....	42
3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	53
4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก.....	54
5 ร้อยละการตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของบุคลากรศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพการศึกษา.....	55
6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นเจตคติของ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา.....	56
7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นพฤติกรรม การทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา.....	57
8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการ การประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรเพศ	59
9 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตาม ตัวแปรอายุ.....	59
10 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตาม ตัวแปรระดับการศึกษา.....	60
11 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตาม ตัวแปรประสบการณ์การทำงาน.....	60
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน.....	62
13 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตาม ตัวแปรตำแหน่งการปฏิบัติงาน.....	62
14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงาน.....	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการที่จะพัฒนาคนเพื่อสร้างเด็กไทยให้มีคุณภาพเป็นประชากรที่แข็งแกร่ง สิ่งที่เห็นได้ชัดในขณะนี้ คือ กระแสของการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยได้สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่หันมาเน้นการพัฒนาทรัพยากรเป็นแนวกระแสหลัก สร้างคุณภาพและสมรรถนะให้เข้มแข็งขึ้น มีการเน้นบริบทสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ “คน” เป็นศูนย์กลาง สอดประสานกับสภาพแวดล้อมอย่างกลมกลืนหล่อหลอมอยู่ร่วมกับภูมิปัญญา การเรียนรู้และสังคมแห่งความสมานฉันท์ที่เอื้ออาทรต่อกันต่อไป และการจัดการศึกษาที่สำคัญเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้เท่าเทียมนานาชาติได้นั้น ควรเริ่มต้นจัดการศึกษาให้มีศักยภาพตั้งแต่ในระดับปฐมวัย (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 142) การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กอายุ 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและสร้างเสริมให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้อง แจ่มชัดลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่พัฒนาเด็ก ใจเด็ก และอนาคตเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 1) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่วางรากฐานมั่นคงต่อการเรียนรู้ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ถ้าหากเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้วเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยความยากลำบากและในบางอย่างก็ไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญยิ่ง

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ขึ้นโดยให้มีการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของปวงชนไว้ในแผนงาน หลักที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีครอบครัว เด็กแรกเกิดที่ควรได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและให้ได้เป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนปี พ.ศ. 2544 และขยายปริมาณการเข้าถึงการบริการการศึกษาระดับก่อนประถมของเด็กปฐมวัย (3-5 ปี)จากร้อยละ 65 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ในปี พ.ศ. 2544 พร้อมทั้งได้วางแนวทาง มาตรการในการขยายบริการ การเตรียมความพร้อม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 6) หน่วยงานที่จัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัยมีทั้งภาครัฐและเอกชนประมาณ 12

หน่วยงาน แต่ยังไม่สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทั่วถึง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงานและไม่มีเอกภาพของนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนทิศทางการจัดการศึกษา ในปี 2541 เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ยังอยู่ในความดูแลของพ่อแม่และผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ได้รับการบริการการศึกษาร้อยละ 58 ต่อประชากร กลุ่มอายุ 3-5 ปี ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งจะต้องการบูรณาการของงานด้านต่าง ๆ ได้แก่ สุขภาพ การศึกษา การพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์ โดยที่มีการประสานงานกับครอบครัว ชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพและจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์วิทยาการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และสากล แต่ในความเป็นจริงมีโครงการพัฒนาครอบครัวแต่ยังมีอุปสรรคขัดข้องหลายอย่างที่ควรแก้ไข จึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การขาดคุณภาพ ผลการประเมินการจัดบริการพัฒนาของเด็กปฐมวัย 3-5 ปี พบว่าด้อยคุณภาพทั้งในการบริหารและจัดการขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การเรียนรู้โดยการให้เด็กท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็ก ๆ การให้เด็กล้มอยู่กับที่ทั้งวัน การจัดหลักสูตรที่ตายตัว การเร่งสอนอ่าน เขียน คณิตเลข เพื่อให้สอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ไม่ให้อิสระในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด ให้นั่งเงียบ ๆ บังคับให้ทำการบ้านทุกวัน ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งช่วงพลังการเรียนรู้เติบโตของชีวิตที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้น ควรต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมอย่างรัดกุมเหมาะสมให้ดีที่สุด (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 3)

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยเร็ว (กรมวิชาการ. 2544 : 2) ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกผ่านที่เกี่ยวข้องจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวด 6 เรื่อง

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตราที่ 47 ว่าโดยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาและพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และมาตรฐาน 48 ระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กรมวิชาการ. 2544 : 4)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเป็นกระบวนการสร้างความมั่นใจและให้หลักประกันคุณภาพต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ตลอดจนผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนว่า สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งหมายถึง สถานที่อยู่ดูแลและให้การศึกษาระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ โดยนโยบายของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3-5 ปี) เพื่อการกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสม ตามวัยและเต็มศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงขึ้นต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, มปป.)

กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน-อุดมศึกษา ทุกแห่งต้องจัดให้มี “ระบบประกันคุณภาพ

การศึกษา” แม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่ใช้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย **“สถานศึกษา”** หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพราะฉะนั้น **“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”** จึงเป็น **“สถานศึกษา”** พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 กำหนด **“ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก”** จากเหตุผลดังกล่าว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งจะต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ในการนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะเข้าประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระหว่าง พ.ศ. 2554-2558 ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นการประเมินที่มุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนั้นจึงไม่มีการตัดสิน **“ได้-ตก” “ผ่าน-ไม่ผ่าน”** กำหนดเพียงแต่ว่า **“ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. แล้วเท่านั้น”** ซึ่งการประเมินในครั้งต่อ ๆ ไป จึงจะมีการกำหนดการตัดสินอีกครั้ง

การประกันคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย ที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานทุกระดับ หลักการของการประกันคุณภาพที่ให้ทุกคนและทุกส่วนของสังคม มีส่วนร่วมคิดและร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดกับสังคมโดยรวมและร่วมกระบวนการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากขึ้น ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม (กรมสามัญ. 2542ก : 5-6) โดยที่ครูเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประกันคุณภาพการศึกษาดังนั้น ครูต้องมีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และรวมทั้งพยายามสร้างทัศนคติที่มีต่อการประเมิน (พฤทธิ ศิริบริรักษ์พิทักษ์และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2542 : 46)

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

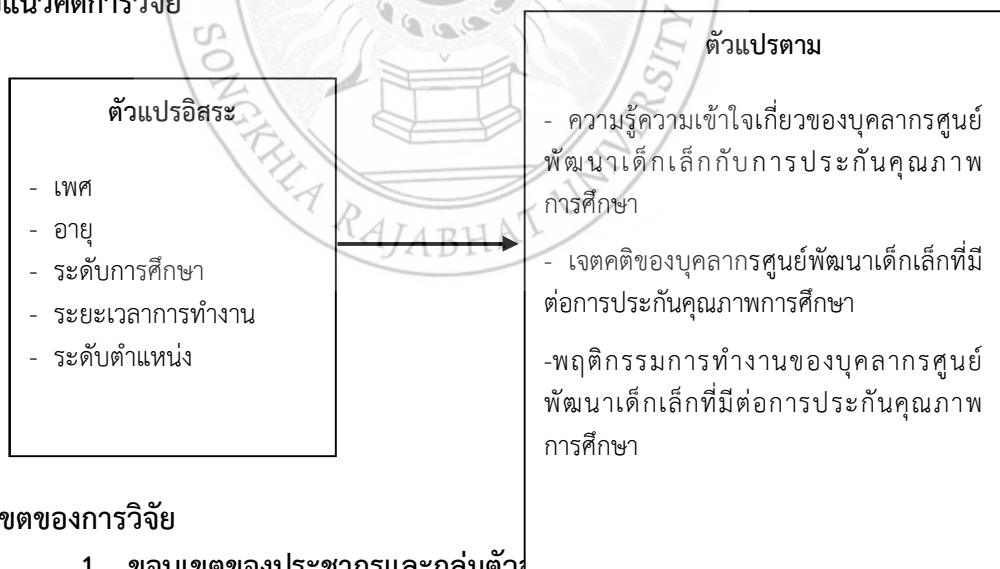
1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. เพื่อศึกษาเจตคติของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานและระดับตำแหน่ง

ความสำคัญของงานวิจัยหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปพัฒนางานประกันคุณภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานและระดับตำแหน่งเพื่อนำไปพัฒนางานประกันคุณภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา 301 ศูนย์ จำนวน 1,500 คน (รายงานสรุปแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก, 2557)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา จำนวน 316 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามอำเภอโดยการจับฉลากจากแต่ละอำเภอ
2. ขอบเขตของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 เจตคติที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 พฤติกรรมการทำงานมีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

3. ขอบเขตของระยะเวลาที่ดำเนินการ 1 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

- บุคลากร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสงขลา
- ความรู้ หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง ข้อเท็จจริง ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า หรือการสะสมประสบการณ์ ซึ่งสามารถจำได้ ระลึกได้ แปลความ ติดตามได้
- เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง
- พฤติกรรมการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจมีผลมาจากค่านิยม ความเชื่อ ความรู้สึก หรือเป็นคุณค่าในบุคคล สถาบัน หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่อองค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจ

- 1.1 ความหมายของความรู้
- 1.2 ความหมายของความเข้าใจ
- 1.3 โครงสร้างความรู้
- 1.4 การวัดความรู้

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

- 2.1 ความหมายของเจตคติ
- 2.2 องค์ประกอบของเจตคติ
- 2.3 ลักษณะของเจตคติ
- 2.4 ประเภทของเจตคติ
- 2.5 การวัดเจตคติ

3. การปฏิบัติงาน

- 3.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน
- 3.2 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
- 3.3 พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน

4. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

- 4.1 การบริหารจัดการ
- 4.2 การปฏิบัติต่อเด็ก
- 4.3 การจัดการเรียนการสอน
- 4.4 สมรรถนะครู
- 4.5 สิ่งบ่งชี้ที่แสดงคุณภาพครู
- 4.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
- 4.7 ความสำเร็จของคุณภาพการศึกษาปฐมวัย
- 4.8 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน
- 4.9 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 4.10 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพ

ภายนอก

- 4.11 มาตรฐานการศึกษา

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

1.1 ความหมายของความรู้ (Knowledge)

เชิดศักดิ์ โฆวาสี (2525 : 87) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ เป็นความสามารถในอันที่จะทรงได้ หรือรักษาไว้ ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้ไว้ในสมอง และสามารถระลึกเกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านั้นได้ เมื่อได้รับการกระตุ้นที่เหมาะสม

ชวาล รัตนกุล (2526 : 11) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ คือ บรรดาข้อเท็จจริง รายละเอียดของเรื่องราว และการกระทำใด ๆ ที่มนุษย์ได้สะสมและถ่ายทอดกันต่อ ๆ มา แต่ในอดีตและเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

พัชรินทร์ พันธุ์แน่น (2543 : 13) ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง (Truth) ข้อเท็จจริง (Facts) กฎเกณฑ์ และโครงสร้างที่เกิดขึ้นของการศึกษาหรือค้นคว้า หรือเป็นการสะสมประสบการณ์ ซึ่งความรู้จะเป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจำได้หรือระลึกได้ โดยการมองเห็นได้ยิน และต้องอาศัยเวลา

บลูม (Bloom. 1971 : 271) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่วไประลึกถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

กู๊ด (Good. 1973 : 325) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและสะสมรวบรวมไว้

1.2 ความหมายของความเข้าใจ

ล้วน และ อังคณา สายยศ (2539 : 136) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการแปลความ ตีความและขยายความได้

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 105) กล่าวถึงความเข้าใจว่า หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความจำไปดัดแปลง ปรับปรุงเพื่อให้สามารถจับใจความ อธิบาย หรือเปรียบเทียบย่อเรื่องราว ความคิด ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งยังสามารถอธิบายและเปรียบเทียบสิ่งที่ลักษณะและสภาพคล้ายคลึงเป็นทำนองเดียวกับของเดิมได้ บุคคลที่มีความเข้าใจในสิ่งใด จะสามารถแปลความหมายหรือตีความ หรือขยายความเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 16) ได้ให้ความหมาย ความเข้าใจว่า เมื่อบุคคลได้มีประสบการณ์กับข่าวสารหนึ่ง ๆ อาจจะโดยการได้ฟัง ได้อ่าน ได้เขียน เป็นที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับข่าวสารนั้น ๆ ความเข้าใจนี้เองอาจจะแสดงออกในรูปของทักษะหรือความสามารถต่อไปนี้

- การแปล (Translation) หมายความว่า ความสามารถเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ ได้ใช้คำพูดของตนเอง ซึ่งออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม
- การให้ความหมาย (Interpretation) หมายถึง การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ หรือข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งออกมาให้รูปความคิดเห็น หรือข้อสรุปตามที่บุคคลนั้นเข้าใจ
- การคาดคะเน (Extrapolation) หมายถึง ความสามารถในการตั้งความหมายหรือคาดหวังว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งความสามารถนี้จะเกิดจากความเข้าใจสภาพการณ์และแนวโน้มที่อธิบายไว้ในข่าวสารนั้น ๆ

1.3 โครงสร้างความรู้

บลูม และคณะ (บันลือ. 2534 : 155 ; อ้างอิงจาก Bloom, B.S. 1971) แบ่งพฤติกรรมโครงสร้างความรู้ออกเป็น 6 ขั้นตอน โดยเรียงจากชั้นง่ายไปหาชั้นยาก สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความรู้-ความจำ (Knowledge) หมายถึง การระลึกได้ ความรู้นั้นสามารถยกมาอ้างอิงเพื่อสนับสนุนในสิ่งที่ตนต้องการทำความเข้าใจกระจ่างขึ้น

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง สามารถอธิบายชี้แจง โดยการแปลความ ตีความ สรุปความ พยากรณ์ ยกตัวอย่างประกอบได้

ขั้นที่ 3 การนำไปใช้ (Application) หมายถึง สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์หรือนำเอากฎ สูตร หลักการมาใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง สามารถแยกแยะให้เป็นส่วนประกอบ จำแนกประเภท หาความสัมพันธ์ของส่วนย่อยของสิ่งของตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไป

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง สามารถนำเอาส่วนย่อย ๆ มาประกอบเป็นสิ่งใหม่ เรียบเรียงเรื่องราว ออกแบบการทดลอง การเรียนรู้ระดับนี้เน้นความสร้างสรรค์

ขั้นที่ 6 การประเมิน (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตีราคาประมาณ จัดกลุ่ม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเป็นเครื่องสนับสนุนว่าดี ปานกลาง เลว

จากโครงสร้างความรู้ของ Bloom เห็นได้ว่า ความจำเป็น ความรู้พื้นฐาน ถ้าไม่มีความจำเป็นแล้วจะเกิดความเข้าใจไม่ได้ ในทำนองเดียวกัน การนำไปใช้จะเกิดไม่ได้ ถ้าไม่มีความเข้าใจเป็นขั้นนี้เรื่อยไปทุกขั้น จากขั้น 2 ไปถึงขั้น 6 ซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย

1.4 การวัดความรู้

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 34-36) ได้แบ่งรูปแบบข้อสอบหรือแบบทดสอบไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ข้อสอบแบบปากเปล่า (Oral Test) เป็นการสอบแบบใช้การโต้ตอบด้วยวาจา หรือคำพูดของผู้ทำการสอบและผู้ถูกสอบโดยตรง การสอบแบบนี้มักต้องสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) ปัจจุบันการสอบแบบปากเปล่า ไม่นิยมใช้ในการสอบวัดความรู้ความสามารถด้านพุทธิปัญญา แต่ยังคงมีใช้กับการสอบวัดเกี่ยวกับความคิดเห็น ที่ที่ ความสนใจ ทักษะคิดต่าง ๆ หรือเพื่อวัดบุคลิกภาพบุคคลโดยเรียกเป็นการสัมภาษณ์ (Interview) แทนการสอบ

2. ข้อสอบแบบข้อเขียน (Written Test หรือ Paper-Pencil Test) เป็นรูปแบบของการสอบที่พัฒนามาจากการสอบแบบปากเปล่าเพื่อให้เหมาะสมกับการสอบของบุคคลจำนวนมาก ๆ ได้พร้อม ๆ กันจึงใช้เวลาในการสอบน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับ การสอบแบบปากเปล่า การสอบแบบข้อเขียนจะมีลักษณะที่ด้อยกว่าตรงที่เป็น การวัดเพียงพฤติกรรมประดิษฐ์ของเด็กเล็กเท่านั้น ไม่สามารถเห็นพฤติกรรมแสดงออกที่แท้จริงได้ แต่เมื่อพิจารณาในด้านความเหมาะสม และแบบกะแนนที่ได้จากการสอบแล้ว การสอบแบบข้อเขียนสะดวกและถูกต้องมากกว่า ข้อสอบแบบข้อเขียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ ตามลักษณะคำถามและวิธีตอบคำถาม คือแบบความเรียงเป็นแบบทดสอบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบาย บรรยาย ประพันธ์หรือวิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้นั้น

และแบบจำกัดคำตอบ เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ถูกสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบคือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจัดคู่ และแบบเลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้สอบตอบสนองออกมาในรูปคำพูดปากเปล่า หรือโดยการเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ เหมือนสองแบบแรก แต่มุ่งให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมตอบสนองด้วยการปฏิบัติหรือการกระทำจริง ซึ่งได้แก่ข้อสอบในวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติเป็นหลัก เช่น ดนตรี วาดรูป การช่าง พลศึกษา เป็นต้น ข้อสอบประเภทนี้จึงเหมาะที่จะใช้วัดคุณลักษณะด้านทักษะพิสัย การตรวจให้คะแนนก็ดูจากผลงานการปฏิบัติของเด็ก โดยต้องคำนึงทั้งด้านผลปฏิบัติ (Product) และด้านวิธีการปฏิบัติ (Procedure) ประกอบกัน

กล่าวโดยสรุป ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง ข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดของเรื่องราว ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ การค้นคว้า หรือการรับรู้ เป็นปัจจัยสำคัญของทัศนคติและการมีส่วนร่วม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้ความรู้เป็นตัวแปรต้นในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

2.1 ความหมายของเจตคติ ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้หลายคนดังนี้

เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 106) กล่าวว่า คำว่า Attitude ภาษาไทยมีคำหลายคำ เช่น ทัศนคติ เจตคติ ท่าที ความรู้สึก แต่ในความหมายของศัพท์ คือ ความพร้อมที่จะปฏิบัติ (Readiness to act) ถ้าเรามีความรู้สึกหรือเจตคติในเชิงบวก เราก็จะปฏิบัติออกมาในเชิงบวก แต่ถ้าเรามีความรู้สึกในเชิงลบเราก็ปฏิบัติออกมาในทางลบ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542 : 76) ได้ให้ความหมายว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่สม่ำเสมอ

วิไลลักษณ์ ชมพูนศรี (2544 : 53) กล่าวว่า เจตคติ (Attitude) เป็นคำที่มีรากศัพท์ภาษาละตินว่า APTUS แปลว่า โน้มเอียงเหมาะสม

สุชา จันทร์เอม (2544 : 270) กล่าวว่า เจตคติ เป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล และเจตคติมีความสำคัญต่อการสนองทางสังคมของบุคคลเป็นอย่างมาก นั่นคือ บุคคลมีพฤติกรรมอย่างไร หรือทำอะไรลงไป เจตคติจะเป็นเครื่องกำหนด เจตคติจึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของบุคคล และบุคคลมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

ปรียา วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 243) ให้ความหมายของเจตคติว่า เป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั่น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้น เจตคติจึงเป็นทั้ง

พฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าภายนอก

โคธันดาปานิ (1971 : 9) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความคิดเห็นของบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นให้สนใจเหตุการณ์หรือสิ่งเร้า บุคคลนั้นมีภาวะความพร้อมที่จะรับหรือให้ความสนใจ จะพัฒนาเป็นความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการยอมรับ การพึงพอใจและรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าทำให้มีความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามความเชื่อที่เกิดขึ้น

กู๊ด (1973 : 48) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธ ต่อสถานการณ์ บุคคล หรือสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจ

อลพอร์ต (Allport. 1976 : 2) ได้อธิบายความหมายของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติ เป็นสภาพจิตใจและประสาทที่แสดงให้เห็นได้โดยพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น โกรธ รัก เกลียด เป็นต้น
2. เจตคติ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองของบุคคลตามลักษณะของเจตคติที่เกิดขึ้น เช่น เจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ทำให้ต้องการเรียนหรือสนใจวิชาวิทยาศาสตร์
3. เจตคติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบได้ในตัวเอง คือ เมื่อเกิดเจตคติต่อสิ่งใดแล้วจะเกิดพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อเกิดอารมณ์ เกิดพฤติกรรมที่แสดงออก คือ หน้าที่
4. เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์
5. เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

รูคิส (ศศิธร จันทรศรี. 2543 : 33 ; อ้างอิงจาก Rookeach. 1982) กล่าวว่า เจตคติ เป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้ จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

เมอเรสและเลห์แมน (Mehrens ;& lehman. 1984 : 238) กล่าวว่า เจตคติ คือ รูปแบบของความรู้สึกรู้สึกหรือพฤติกรรมที่บุคคลมีแนวโน้มเอียงที่จะตอบสนองต่อวัตถุทางสังคม

อนาสตาซี (Anastasi. 1988 : 541) มีความเห็นว่า เจตคติ เป็นความโน้มเอียงที่แสดงออกว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี เชื้อชาติและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้น ความหมายของเจตคติ สรุปได้ว่าหมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันจะนำไปสู่ความพร้อมที่จะปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ๆ

2.2 องค์ประกอบของเจตคติ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติมีหลายแนวคิดทั้งเหมือนกัน และแตกต่างกัน ซึ่งพอจะรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ ได้ดังนี้

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาพฤติกรรมผู้บริโภค มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540 : 155-156) กล่าวว่าเจตคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

1. องค์ประกอบทางความคิดหรือการรับรู้ (Cognitive or Perceptual Components) องค์ประกอบนี้ ประกอบไปด้วย เรื่องของความเชื่อ ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้น โดยมีพื้นฐานมากจากการรับรู้ในข้อมูลต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลได้มาจากการประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ข้อมูลที่ว่านี้อาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลที่บอกว่ามีวัตถุนั้น ๆ อยู่หรือมีวัตถุนั้น ๆ เกิดขึ้นและข้อมูลลักษณะที่สอง คือ ข้อมูลเกี่ยวกับแง่มุมบางอย่างที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับวัตถุหรือตราสินค้าที่บุคคลได้รับข้อมูลมาว่าเป็นอย่างไร จะเห็นได้ว่ามีเรื่องการรับรู้ของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้การประเมินความเชื่อในวัตถุเดียวกันอาจแตกต่างกันได้ในแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ ความรู้สึกโดยรวมในเรื่องของความชอบและอารมณ์ที่มีต่อวัตถุนั้น ๆ ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของการประเมินวัตถุนั้น ๆ ออกมาเป็นความรู้สึก ซึ่งความรู้สึกนี้อาจพัฒนามาจากข้อมูลของความรู้หรือความเชื่อในตัวสินค้าก็ได้ หรืออาจเกิดมาจากผลของการประเมิน ในคุณสมบัติหลาย ๆ คุณสมบัติของสินค้าก็ได้ หรืออาจจะไม่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของด้านความเร็ว ความเชื่อเลยก็ได้ เรื่องของความรู้สึกนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานการณ์ด้วย เพราะการประเมินในตัวสินค้าก็ขึ้นกับสถานการณ์ที่ต่างกัน ดังนั้น ความรู้สึกที่มีต่อสินค้าอาจแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ บุคคลต่างกันอาจจะประเมินความเชื่อและออกมาเป็นความรู้สึกต่างกันขึ้นกับแรงจูงใจ บุคลิกภาพ ประสบการณ์ในอดีต กลุ่มอ้างอิง และเงื่อนไขอื่น ๆ ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมต่างกันก็ทำให้การประเมินนั้น ๆ ต่างกันไปด้วย

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ ความโน้มเอียงที่จะเกิดพฤติกรรม หรือ ความตั้งใจที่จะเกิดพฤติกรรมหรือผลของความรู้สึกที่มีต่อวัตถุ ทำให้เกิดการวางแผนที่จะทำอะไรต่อวัตถุนั้น ๆ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542 : 76) กล่าวว่า องค์ประกอบในการเกิดเจตคติ 3 ส่วนคือ

1. ส่วนของความเข้าใจ (Cognitive Component)
2. ส่วนของความรู้สึก (Affective Component)
3. ส่วนของพฤติกรรม (Behavior Component)

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543 : 193) กล่าวว่า องค์ประกอบของเจตคติมีอยู่ 3 ด้านดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก ความชอบ เป็นส่วนของเจตคติที่สะท้อนถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ว่ารู้สึกอย่างไร เป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับเจตคติทั้งความรู้สึกในด้านบวกและลบ

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความเข้าใจเป็นส่วนประกอบของเจตคติซึ่งแสดงถึงการรู้จักและความรู้ของบุคคลหนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นวิถีทางที่จะรับรู้เรื่องภายนอกรอบตัวเราเป็นความเชื่อที่ช่วยสร้างคุณค่าประกอบตามความเชื่อต่าง ๆ

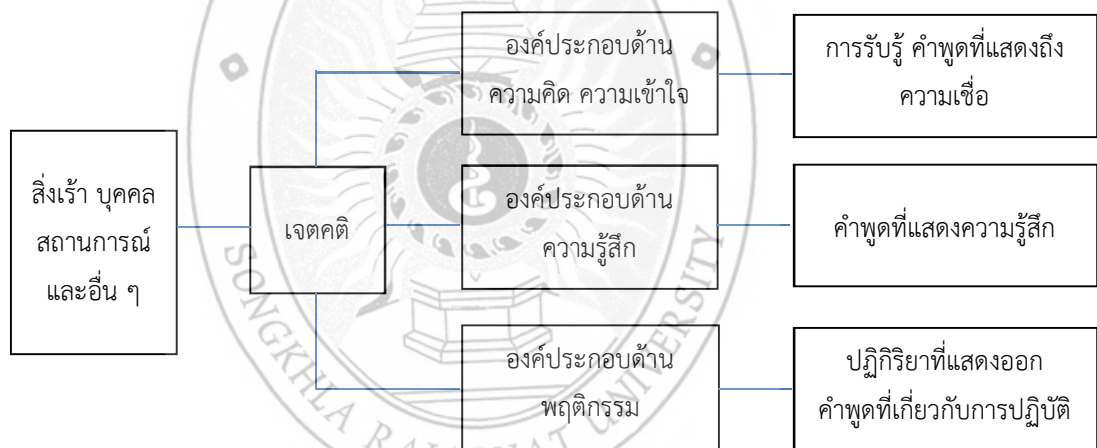
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม เป็นส่วนของเจตคติที่สะท้อนถึงความหวังของพฤติกรรมตลอดจนการปฏิบัติโดยใช้ความเชื่อและความรู้สึกที่มีอยู่เป็นการแสดงความโน้มเอียงที่จะทำ

สุชา จันทรเฒ (2544 : 271) แบ่งองค์ประกอบของเจตคติที่สำคัญเป็น 3 ประการ คือ

1. Cognitive Component เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้หรือความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากบุคคลมีความรู้หรือเชื่อว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงข้าม หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. Feeling Component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกของบุคคล ซึ่งมีอาร์เกี่ยวข้องอยู่ด้วย นั่นคือ หากบุคคลมีความรู้สึกรักหรือชอบพอบุคคลใดหรือสิ่งใด ก็จะช่วยให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบุคคลนั้นไปได้ แต่หากมีความรู้สึกเกลียดหรือโกรธบุคคลใด สิ่งใดก็จะทำให้มีเจตคติ ที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้น

3. Action Tendency Component เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล คือ ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบโต้บางอย่างหนึ่งออกมา พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้น เกิดจากความรู้และความรู้สึกที่เขามีอยู่เกี่ยวกับวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคลนั้น ๆ นั้นเอง

ภาพประกอบ แสดงองค์ประกอบของเจตคติของไทรแอดิส

ที่มา: Triadis. (1971). *Attitude and Attitude Change* P.2-3

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของเจตคตินั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Components) หมายถึง ความคิดที่มีต่อการเห็นคุณค่า การเห็นความสำคัญและความคิดคล้อยตาม เป็นการรับรู้ หรือ คำพูดที่แสดงถึงความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกในลักษณะของความพอใจ การยอมรับ ความชอบ ความภูมิใจ สามารถแสดงออกได้ผ่านทางคำพูดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มในการกระทำต่อ (Behavior Component) หมายถึง แนวโน้มในการกระทำ ความตั้งใจ การสนับสนุน การมีส่วนร่วม เป็นปฏิกิริยาที่แสดงออก คำพูดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3 ลักษณะของเจตคติ

ชิปแมนและคานุก (เสรี วงษ์มณฑา. 2542 : 106-107; อ้างอิงจาก Zipman ; & Canook. 1997) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

K = Knowledge การเกิดความรู้

A = Attitude เป็นการเกิดเจตคติในขั้นต่อมาจะเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งความรู้และเจตคติจะส่งผลไปสู่การกระทำ

P = Practice เป็นการเกิดการกระทำหลังจากเกิดความรู้และเจตคติแล้ว ก็จะเกิดการกระทำที่มีต่อสิ่งหนึ่งซึ่งประกอบด้วยแนวความคิดเฉพาะอย่างหรือแนวความคิดสำคัญต่อสิ่งหนึ่ง

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 161-162) กล่าวถึงคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เจตคติเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ภายใน เป็นระเบียบความนึกคิดภายในของแต่ละคน
2. เจตคติไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิดแต่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนได้เกี่ยวข้อง
3. เจตคติมีความมั่นคงถาวรไม่เปลี่ยนแปลงโดยทันทีทันใด
4. เจตคติจะอิงหมายถึงตัวบุคคลและสิ่งของเสมอ มิใช่เกิดขึ้นมาได้เองจากภายใน

เสรี วงษ์มณฑา (2542 : 106) กล่าวว่า เจตคติ มีลักษณะดังนี้

1. เจตคติเชิงบวก (Positive attitude) การปฏิบัติออกมาในทางบวก (Act positive)
2. เจตคติเชิงลบ (Negative attitude) การปฏิบัติออกมาในทางลบ (Act negative)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 249) กล่าวว่าเจตคติมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัวบุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติ แม้ว่าประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกันออกไปด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น
2. เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจ มากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนอง มีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับและจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้และบางครั้งไม่ค่อยมีเหตุผล

3. เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือการประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็คือเป็นทิศทางที่ดี เรียกว่า เป็นทิศทางในทางบวก และถ้าการประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ ก็มีทิศทางในทางลบ เจตคติทางลบไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีเจตคตินั้น แต่เป็นเพียง

ความรู้สึกในทางไม่ดี เช่น เจตคติในทางลบต่อการคดโกงการเล่นการพนัน การมีเจตคติในทางบวกก็ไม่ได้หมายถึง เจตคติที่ดีและพึงปรารถนา เช่น เจตคติทางบวกต่อการโกหก การสูบบุหรี่ เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมาก แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุด แสดงว่ามีความเข้มไปอีกทางหนึ่ง

5. เจตคติมีความคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่นและมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใดทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก

6. เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออก เนื่องจากถูกกระตุ้น และการกระตุ้นนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ร่วมอยู่ด้วย เช่น บุคคลแสดงความไม่ชอบด้วยการดูต่ำคนอื่น นอกจากไม่ชอบคนนั้นแล้วอาจจะเป็นเพราะถูกทำทายนก่อน

7. เจตคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น แต่ก็ไม่จำเป็นว่า เจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอกจะตรงกันเพราะก่อนแสดงออกบุคคลนั้นต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับปทัสถานของสังคมแล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

2.4 ประเภทของเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 245) กล่าวว่า เจตคติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เจตคติทั่วไป (General Attitude) ได้แก่ สภาพของจิตใจโดยทั่วไปเป็นแนวคิดประจำตัวของบุคคล เจตคติโดยทั่วไป ได้แก่ ลักษณะของบุคลิกภาพอันกว้างขวาง เช่น การมองโลกในแง่ดี การเคร่งในระเบียบประเพณี เป็นต้น

2. เจตคติเฉพาะอย่าง (Specific Arritude) ได้แก่ สภาพทางจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุ สิ่งของ บุคคล สถานการณ์และสิ่งอื่น ๆ เจตคติเฉพาะอย่างนี้จะแสดงออกในลักษณะชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นคนนั้น ถ้าชอบหรือเห็นดีด้วยก็เรียกว่า มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าไม่ชอบและเห็นว่าไม่ดีต่อสิ่งนั้น เป็นการจำเพาะเจาะจง เช่น นักเรียนไม่ชอบครูคนนี้ก็เรียกว่าเจตคติที่ไม่ดีต่อครูคนนี้ ถ้ามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก็แสดงว่านักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษ เป็นต้น

นอกจากนี้เจตคดียังแบ่งได้เป็น 5 ชนิด คือ

1. เจตคติในด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Attitude) ประสบการณ์ที่คนหรือสิ่งของได้สร้างความพอใจและความสุขจะทำให้มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นคนนั้น ตลอดจนคนอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน แต่ถ้าประสบการณ์ในคนนั้นสิ่งนั้น ทำให้เกิดความทุกข์ เจ็บปวด ไม่พอใจ ก็จะทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อคนนั้นสิ่งนั้น เช่น นักเรียนไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์ เรียกว่า เจตคติไม่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เนื่องจากเคยสอบตก เรียนแล้วไม่เข้าใจ ถูกครูดุ และเข้มงวด เป็นต้น

2. เจตคติทางปัญญา (Intellectual Attitude) เป็นเจตคติที่ประกอบด้วยความคิดและความรู้เป็นแกน บุคคลอาจมีเจตคติต่อบางสิ่งบางอย่างโดยอาศัยการศึกษาความรู้จนเกิดความเข้าใจและมีความสัมพันธ์กับจิตใจคืออารมณ์และความรู้สึกร่วม หมายถึง มีความรู้จนเกิดความซาบซึ้งเห็นดีเห็นงามด้วย เช่น เจตคติที่ดีต่อศาสนา เจตคติไม่ดีต่อยาเสพติด

3. เจตคติการกระทำ (Action-orienter Attitude) เป็นเจตคติที่พร้อมจะนำไปปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการของบุคคล เจตคติที่ดีต่อการพูดจาไพเราะอ่อนหวาน เพื่อให้คนอื่นเกิดความนิยมชมชอบ เจตคติที่ดีต่องานในสำนักงาน เป็นต้น

4. เจตคติทางด้านความสมดุล (Balanced Attitude) ประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ เจตคติทางปัญญาและเจตคติทางการกระทำ เป็นเจตคติที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ยอมรับของสังคม ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายของตนและเสริมแรงกระทำเพื่อความต้องการของตนต่อไป

5. เจตคติในการป้องกันตัว (Ego-defensive Attitude) เป็นเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันตนเองให้พ้นจากความขัดแย้งในใจ ประกอบด้วยความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ ด้านปัญญาและด้านการกระทำ เช่น ความก้าวร้าวของนักเรียน เกิดจากถูกเพื่อนรังแก จึงแสดงออกเป็นการระบายความขัดแย้งหรือความตึงเครียดภายในได้อย่างหนึ่งทำให้จิตใจดีขึ้น

2.5 การวัดเจตคติ

อนาสตาซี (Anastasi. 1976 : 482-485) ได้อ้างถึงการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) ในการวัดเจตคติของลิเคิร์ต กำหนดข้อความในแบบสอบถามวัดเจตคติทุกข้อคือ ผลรวมของคะแนนในแบบเจตคติ ซึ่งลิเคิร์ต กล่าวว่าผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดย่อมมีโอกาที่จะตอบข้อความที่สนับสนุนในเรื่องนั้นมาก และโอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่คัดค้านจะมีน้อย คะแนนรวมของทุกข้อจะเป็นเครื่องชี้วัดเจตคติของแต่ละบุคคล การสร้างแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ตจะต้องรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้อง ในสิ่งที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด แล้วนำข้อความเหล่านั้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาโดยให้เลือกตอบว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” “เห็นด้วย” “ไม่แน่ใจ” “ไม่เห็นด้วย” “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” เพียงอย่างเดียวในข้อความแต่ละข้อ การเปรียบเทียบเจตคติให้เป็นคะแนนข้อความที่สนับสนุน เมื่อตอบว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ให้ 5 คะแนน “เห็นด้วย” ให้ 4 คะแนน “ไม่แน่ใจ” ให้ 3 คะแนน “ไม่เห็นด้วย” ให้ 2 คะแนน “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ให้ 1 คะแนน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2540 : 249) กล่าวว่า การวัดเจตคติสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การรายงานด้วยตนเอง (Self report) การสังเกตจากพฤติกรรมที่เด่นชัด (Opbsevation) เทคนิคทางอ้อม (Indirect techniques) การศึกษาตามวัตถุประสงค์ (Performance of objective task) และปฏิกิริยาทางกายภาพ (Physiological reaction techniques) และที่สำคัญสเกลการให้คะแนนเจตคติต่าง ๆ (Attitude scales) ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อวัดเจตคติโดยตรง ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะสเกลวัดเจตคติที่ใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้น ซึ่งมีดังนี้

1. สเกลการจัดประเภท (category scales) เป็นสเกลการให้คะแนนซึ่งประกอบไปด้วยชนิดของการตอบสนองหลายประเภท โดยให้ผู้ตอบมีความยืดหยุ่นในการจัดประเภทในกรณีนี้ข้อมูลมากขึ้น ถ้าการจัดประเภทมีการจัดลำดับตามทัศนคติเชิงพรรณนาหรือเกณฑ์การจัดประเภทจะเป็นการวัดที่มีเหตุผลมากขึ้นกว่าการใช้สเกลการวัดเจตคติอย่างง่าย

2. วิธีการให้คะแนนรวม : สเกลของไลเคิร์ต (Method of summated rating : Likert scale) เป็นการวัดเจตคติที่ออกแบบเพื่อให้ผู้ตอบให้คะแนนถึงความหนักแน่นของการยอมรับ

หรือไม่ยอมรับ ด้วยข้อความที่มีโครงสร้างสเกลหลายแบบที่มีค่าแตกต่างจากบวกถึงลบต่อสิ่งเป็นเจตคติซึ่งใช้เพื่อกำหนดดัชนีแบบรวม

ยูทพงษ์ กัยวรรณ (2543 : 108-109) สรุปว่า การวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจวัดองค์ประกอบทางการรู้ องค์ประกอบทางความรู้สึกและองค์ประกอบทางการกระทำพร้อมกันไปเลยก็ได้ การวัดเจตคตินั้นเขาจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (Direction) และปริมาณ (Magnitude) ทั้งนี้เพราะมีเครื่องมือวัด และมีผู้นิยมสร้างเครื่องมือวัดในลักษณะนี้กันมาก

ทิศทาง (Direction) จะมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวก หรือ ทางลบ ทางบวกหมายถึง การประเมินค่าของการรับรู้ การรู้สึก และการกระทำไปในทางที่ดี ชอบ พอใจ ส่วนทางลบจะเป็นการประเมินค่าของการรับรู้ การรู้สึกและการกระทำไปในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ ไม่พอใจ

ปริมาณ (Magnitude) เป็นความเข้มข้นหรือความรุนแรงของเจตคติที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง

นอกจากลักษณะ 2 ประการนี้ เจตคดียังมีลักษณะอื่น ๆ เช่น ความเด่นชัด (Salient) ความซับซ้อน (Complexity) ความรู้สึก (Consciousness) ความเป็นศูนย์กลาง (Centrality) เป็นต้น ซึ่งลักษณะเหล่านี้ยังไม่มีผู้นิยมสร้างเครื่องมือวัด

การวัดเจตคติสามารถวัดออกมาในลักษณะของทิศทางและปริมาณ ซึ่งวิธีการวัดมีอยู่หลายวิธี การวัดเจตคตินิยมใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมากที่สุด และก็มีผู้คิดแบบสอบถามกันอยู่เรื่อย ๆ แบบสอบถามที่ใช้กันมาก ได้แก่ มาตราวัดแบบลิเคิร์ต เป็นวิธีหนึ่งในการประมาณค่า (Rating scale) เป็นการแปลงเป็นเชิงปริมาณ

มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ลิเคิร์ต (Likert) เป็นผู้คิดขึ้นและเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย เป็นวิธีแบ่งมาตราส่วน (Scale) ของการตีความออกเป็น 3 หรือ 4 หรือ 5 ช่วง เช่น ถ้าเป็น 5 ช่วง แล้วมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strong Agree) เห็นด้วย (Agree) ไม่แน่ใจ (Undecided) ไม่เห็นด้วย (Disagree) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strong Disagree)

สุชา จันทรเฒ (2544 : 271-273) กล่าวว่า การวัดเจตคติทำให้เราเข้าใจเจตคติของบุคคลสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ได้ การวัดเจตคติอาจทำได้หลายแบบดังนี้

1. Scaling Technique เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้วัดเจตคติ มีอยู่ 2 แบบ คือ

1.1 วิธีของเทอร์สโตน (The Thurstone Method) แบบนี้ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ ประมาณ 10-20 ประโยคหรือมากกว่านั้น ประโยคต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวแทนของระดับความคิดเห็นต่าง ๆ กัน ผู้ถูกทดสอบจะต้องแสดงให้เห็นว่าเขาเห็นด้วยกับประโยคใดบ้าง ประโยคหนึ่ง ๆ จะกำหนดค่าเอาไว้ คือ กำหนดเป็น Scale Value ขึ้น เริ่มจาก 0.0 ซึ่งเป็นประโยคที่มีไม่พึงพอใจมากที่สุดเรื่อย ๆ ไปถึง 5.5 สำหรับประโยคที่มีความรู้สึกเป็นกลาง ๆ (Neutral Statement) จนกระทั่งถึง 11.0 ซึ่งมีค่าสูงสุดสำหรับประโยคที่พึงพอใจมากที่สุด

1.2 วิธีของลิเคิร์ต (The Likert Technique) มาตรส่วนแบบนี้ ประกอบด้วยประโยคต่าง ๆ ซึ่งแต่ละประโยคผู้ถูกทดสอบจะแสดงความรู้สึกของตนออกมา 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ละระดับมีคะแนนให้ไว้ตั้งแต่ 1-5 คะแนน คะแนนของคนหนึ่ง ๆ ได้จากคะแนนรวมจากทุก ๆ ประโยค

2. Polling การหยั่งเสียงประชาชน ส่วนมากใช้กับการเลือกตั้งพรรคการเมือง หรือที่ทำอะไรเกี่ยวกับประชาชน ก็ต้องมีการตรวจสอบ หยั่งเสียงกันเพื่อหยั่งดูว่า มหาชนมีความรู้สึก ในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร เช่น การลดกำลังอาวุธ การเลือกตั้งพรรคการเมืองที่ประชาชนนิยม เป็นต้น ผลการหยั่งเสียงจะออกมาตรงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่ม ตัวอย่างนั้นเป็นตัวแทนของประชากรได้หรือไม่

3. Questionnaire คือ การใช้แบบสอบถามว่าเห็นด้วยหรือไม่ ดีหรือไม่ดี โดยแบ่งการสอบถามออกเป็น 2 แบบ คือ

3.1 Fixed-alternative Questions คือคำถามที่ถามเฉพาะเจาะจงลงไป แล้วให้ตอบตามเรื่องที่ถามเท่านั้น

3.2 Open-ended Questions คือ คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติม แล้วนำความคิดเห็นหรือความรู้สึกของคนส่วนมากมาจัดกลุ่มดูว่า เขาเหล่านั้น มีความรู้สึกอย่างไร หรือมีเจตคติอย่างไร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 2553) กล่าวว่า ในการวัดเจตคตินั้นควรมีข้อตกลง เบื้องต้น ดังนี้

1. การศึกษาเจตคติเป็นการศึกษาความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มี ลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยก็เป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดเจตคติจึงเป็น การวัดทางอ้อม จากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือพฤติกรรมที่มีแบบแผนคงที่
3. การศึกษาเจตคติของบุคคล มิใช่แต่เป็นการศึกษาทิศทางเจตคติของบุคคล เท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

3. การปฏิบัติงาน

3.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน (Practice)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายการปฏิบัติ หมายถึง การกระทำการดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานของบุคคลมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ซึ่งมีแนวคิด ดังนี้ ยูห์ลันเนอร์ (Uhlener. 1970 ; Quoted in McCormie & Ilgen. 1980) ได้เสนอ ไว้ว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคล เป็นผลร่วมกันจากปฏิสัมพันธ์ของปัจจัย 4 ด้าน คือ

2.1 ปัจจัยด้านบุคลากร ซึ่งแยกเป็น ปัจจัยด้านความสามารถ เช่น ทักษะ ความนึกคิด และปัจจัยด้านบุคลิภาพ เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ และความสนใจ เป็นต้น

2.2 ปัจจัยด้านการทำงานและสิ่งแวดล้อม เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ วิธีการ ทำงาน

2.3 ปัจจัยด้านองค์การ เช่น ภาวะผู้นำ สิ่งล่อใจ

2.4 ปัจจัยด้านการฝึกอบรมพิเศษ และประสบการณ์ร่วมด้วย

3.3 พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain)

เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ (Doing) อย่างมีทักษะในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซิมป์สัน (Simpson. 1996 : 67) ได้แบ่งระดับของพฤติกรรมทางด้านการปฏิบัติตามระดับความซับซ้อนของการกระทำของกล้ามเนื้อเป็น 5 ระดับ คือ

1. การรับรู้ (Perception) การรับรู้เป็นขั้นแรกของการกระทำของกล้ามเนื้อ เช่น การรับรู้วัตถุ ปริมาณ หรือความสัมพันธ์ โดยอวัยวะทางด้านความรู้สึก การรับรู้ แบ่งเป็น 3 ชนิด มีระดับต่าง ๆ กัน

1.1 การเร้าอวัยวะสัมผัส (Sensory Stimulation) การกระทบกับสิ่งเร้า โดยอวัยวะสัมผัสอย่างเดียว หรือหลายอย่าง เช่น

1.1.1 ทางหู (Auditory) คือ การได้ยิน หรือความรู้สึกหรืออวัยวะการได้ยิน

1.1.2 ทางตา (Visual) เกี่ยวกับภาพทางสมองหรือเห็นภาพโดยผ่านทางตา

1.1.3 ทางสัมผัส (Tactile) เกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกทางการสัมผัส

1.1.4 ทางลิ้มรส (Taste) โดยการชิมทางปาก

1.1.5 ทางกลิ่น (Smell) เป็นการรับรู้ โดยผ่านทางประสาทการรับรู้

1.1.6 ทางความรู้สึกเคลื่อนไหว (Kinesthetic) ความรู้สึกของกล้ามเนื้อหัวใจ เนื่องจากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อสัมผัสเอ็นและข้อต่อ

1.2 มองหาแนวทางปฏิบัติ (Cue Selection) คือ ตัดสินเลือกพฤติกรรมการตอบสนองให้เหมาะสมกับความต้องการของงาน ที่กระทำเรื่องนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดพฤติกรรมเดียวหรือหลายพฤติกรรมและสัมพันธ์กับงาน ซึ่งได้ปฏิบัติในการกำหนดพฤติกรรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การกระทำพฤติกรรมใดก็ได้ที่เกี่ยวข้องก็จะไม่รับรู้และละทิ้งไป

1.3 การแปลเป็นทางปฏิบัติ (Translation) สามารถสัมพันธ์การรับรู้ต่อการกระทำของกล้ามเนื้อ สิ่งนี้เป็นกระบวนการทางสมองในการตัดสินใจความหมายของการกำหนดพฤติกรรมในการกระทำ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการแปลสัญลักษณ์ใช้จินตนาการหรือเตือนให้ระลึกถึงบางสิ่งบางอย่างได้ มีความคิด ซึ่งเป็นผลของการกำหนดพฤติกรรมที่ได้รับมามันอาจจะเกี่ยวกับปัญหา โดยผ่านการรับรู้ความสัมพันธ์ ระดับนี้ คือว่า เป็นการแปลโดยใช้ความรู้สึก

2. การเตรียมพร้อมปฏิบัติ (Set) เป็นการเตรียมการปรับตัวหรือความพร้อมในการกระทำหรือประสบการณ์เฉพาะการลงมือกระทำแบ่งเป็น 3 ชนิดคือ

2.1 ความพร้อมทางสมอง (Mental Set) ความพร้อมของความรู้สึกทางสมองเพื่อการกระทำอันแน่นอนของกล้ามเนื้อ เรื่องนี้จะเกี่ยวกับระดับการรับรู้ในแต่ละอย่างที่มีมาก่อน ซึ่งพร้อมจะซบง หรือจำแนกการใช้การตัดสินใจในการกระทำที่แตกต่างกัน

2.2 ความพร้อมทางกาย (Physical Set) เป็นความพร้อมในความรู้สึกที่ทำการปรับตัวของร่างกาย ที่จำเป็นเพื่อการกระทำของกล้ามเนื้อ ความพร้อมในการลงมือกระทำทางกายเกี่ยวกับประสาทการรับรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกที่มีส่วนร่วมหรือความตั้งใจของอวัยวะ ความรู้สึกที่จำเป็นตรงกันหรือการกำหนดอวัยวะของร่างกาย

2.3 ความพร้อมทางอารมณ์ (Emotional Set) เป็นความพร้อมในความหมายของทัศนคติทางความชอบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของกล้ามเนื้อ ความเต็มใจจะตอบสนองเกี่ยวกับความจริง

3. การตอบสนองตามที่มีคนนำ (Guided Response) เป็นก้าวแรกของการพัฒนาทักษะ ในที่นี้จะเน้นเกี่ยวกับส่วนประกอบของทักษะที่รวมกลุ่มกันอยู่ การตอบสนองตามที่มีคนนำก็คือ การแสดงพฤติกรรม โดยเปิดเผยของแต่ละคน ภายใต้คำแนะนำของผู้สอนสิ่งใดที่ได้กระทำมาก่อนก็พร้อมที่จะตอบสนองได้ การเลือกการตอบสนองให้คำนิยามได้ว่าเป็นการตัดสินใจว่าอะไรที่จะต้องมีการตอบสนอง เพื่อจะทำความเข้าใจแก่ความต้องการที่เฉพาะของการปฏิบัติงานแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

3.1 การเลียนแบบ (Imitation) เป็นการดำเนินการกระทำการตอบสนองต่อการเรียนรู้ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่กระทำต่อกัน

3.2 การลองผิดลองถูก (Trial and Error) ความพยายามที่จะตอบสนองหลายอย่างจนกว่าการตอบสนองจะสัมฤทธิ์ผล ซึ่งปกติการตอบสนอง แต่ละครั้งจะมีเหตุผลการตอบสนองที่เหมาะสมจะทำให้การปฏิบัติงานที่ต้องการนั้นสำเร็จ หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น การลองผิดลองถูกก็คือ การตอบสนองการเรียนรู้หลาย ๆ อย่าง ซึ่งการตอบสนองที่เหมาะสมจะได้รับการเลือกออกจากพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรืออาจเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะอิทธิพลของการให้รางวัลและการลงโทษ

4. ปฏิบัติได้ (Mechanism) เรียนรู้ การตอบสนองจนเป็นนิสัย ในระดับผู้เรียนรู้จะสัมฤทธิ์ในความมั่นใจในสิ่งนั้น รวมทั้งระดับทักษะของการกระทำ การกระทำเป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลของการตอบสนองที่จะเป็นไปได้ เพื่อสิ่งเร้าและความต้องการของสถานการณ์ ซึ่งการตอบสนองนั้น เหมาะสมกับการกระทำ และการตอบสนองนี้อาจจะสับสนกว่าการตอบสนองในระดับก่อน ๆ

5. การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) ในระดับนี้ แต่ละความสามารถกระทำโดยกล้ามเนื้อ ซึ่งถือว่าซับซ้อน เพราะแบบของการเคลื่อนไหวที่ต้องการในระดับนี้ ต้องได้รับทักษะในขั้นสูงแล้วการตอบสนอง ต้องสามารถแสดงออกอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ คือ ใช้เวลาและพลังงานน้อยที่สุด แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

5.1 ความแน่นอนในการแก้ปัญหา (Resolution of Uncertainty) การกระทำจะปฏิบัติ โดยปราศจากความลังเลใจที่จะทำให้เกิดภาพขั้นตอนของงานทางสมอง โดยเราจะต้องรู้ขั้นตอนที่ต้องการ และสิ่งที่จะทำต่อไปด้วยความมั่นใจ การกระทำใสนี้เป็นความซับซ้อนทางธรรมชาติ

5.2 กระทำโดยอัตโนมัติ (Automatic Performance) ในระดับนี้แต่ละคนสามารถใช้ทักษะของกล้ามเนื้อ ซึ่งประสานงานกันอย่างดีโดยสะดวก รวมทั้งควบคุมกล้ามเนื้อได้

เดฟ (Dave. 1971) แบ่งพฤติกรรมด้านการปฏิบัติโดยเรียงตามระดับการประสานกันคือ

1. การเลียนแบบ (Imitation) ทำเลียนแบบซ้ำ ๆ โดยที่ยังไม่ได้ผลสมบูรณ์
2. ยักย่ายถ่ายเท (Manipulation) ทำตามแบบ โดยมีคำสั่งชี้แจงที่จะพัฒนาทักษะ
3. ประณีต (Precision) ทำอย่างมีทักษะโดยปราศจากคำแนะนำหรือรูปแบบ
4. มีศิลปะ (Articulation) ทำต่อเนื่องประสานกันเพื่อความถูกต้องและควบคุม

5. ทำได้อย่างธรรมชาติ (Naturalization) มีความสามารถระดับสูง ทำอย่างอัตโนมัติ

ฮาร์โรว์ (Harrow. 1972) แบ่งพฤติกรรมด้านการปฏิบัติตามระดับพฤติกรรมการเคลื่อนไหว ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวตอบโต้ (Reflex Movement) โดยการเคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวหรือผสมผสานกัน
2. การรับรู้ (Perceptual) โดยการเรียนรู้เคลื่อนไหวทางตา ทางหู ทางสัมผัส และทางการประสานกันของอวัยวะดังที่กล่าวมาแล้ว
3. ความสามารถทางกาย (Physical Ability) หมายถึง ความทนทาน ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ความคล่องตัว
4. ทักษะการเคลื่อนไหว (Skilled Movement) เป็นทักษะที่ปรับจากขั้นที่ง่าย ยากขึ้นและซับซ้อน
5. การสื่อความหมายที่อ้อมค้อม (Nondiscursive Communication) เป็นการแสดงออกเพื่อสื่อความหมาย โดยการเคลื่อนไหวหรือการเคลื่อนไหวนั้น เป็นการแสดงออกที่มีความหมายอยู่ในตัว

ซิมสัน (Simpson. 1972) ได้แบ่งพฤติกรรมด้านการปฏิบัติโดยเรียงจากการรับรู้ต่ำสุดถึงการรับรู้สูงสุด เป็นไปตามลำดับขั้นเหมือนพฤติกรรมของด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก

1. การรับรู้
2. การเตรียมพร้อมปฏิบัติ
3. การตอบสนองตามที่คนอื่นทำ
4. ปฏิบัติได้
5. การตอบสนองที่ซับซ้อน
6. การดัดแปลงที่เหมาะสม
7. การริเริ่ม

สรุปได้ว่า ในการวิจัยนี้ พฤติกรรมการปฏิบัติงาน คือการปฏิบัติงานในกิจกรรมการประกันคุณภาพในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของครูฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ ในด้านการเตรียมการประกันคุณภาพภายใน ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การแต่งตั้งคณะกรรมการ การเตรียมการด้านเอกสาร ด้านการดำเนินการตามแผนการประกันคุณภาพ การตรวจสอบประเมินผล การประเมินคุณภาพภายในและการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งด้านการจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งได้แก่ การประเมินตนเอง และการรายงานประจำปี

4. การประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความพึงพอใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง ประชาชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา

ได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้มีนักวิชาการและผู้ให้นิยามการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

วิชัย ศิริชนะ (2537) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือกลไกที่จะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2538 : 8) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ แผนงานและปฏิบัติการทั้งหลายที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การให้การศึกษาจะสนองตอบต่อคุณภาพที่กำหนด

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา (2540) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นจะได้ว่าผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาจะมีประสิทธิภาพก็เมื่อได้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการทบทวนและติดตามกระบวนการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

ประดิษฐ์ ศิริเดช (2541 : 34) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กระบวนการและกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้มีความเชื่อมั่นว่า ผลผลิตสินค้าตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2541 : 39) มีความเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น มาตรการที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษา เพื่อจะช่วยให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีหลักประกันว่า นักเรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ภาณุวัฒน์ รักดีวงศ์ (2541: 42) มีความเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น แนวคิดหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษา ที่สามารถก้าวไปสู่การดำรงชีวิต ในสังคมการเรียนรู้และมีศักยภาพที่สามารถแข่งขันกับสังคมอื่นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) ให้ความเห็นว่า การประกันคุณภาพทางการศึกษา เป็น กระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ที่จะรับประกันให้สังคม เชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและ ตรงกับความมุ่งหวังของสังคม

อภิญา ตันศิริ (2541 : 29) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและผู้จบการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

อุทุมพร จามรมาน (2543 : 21) มีความเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นไปเพื่อให้ความมั่นใจแก่ประชาชนว่าทุกคนในโรงเรียนทำงานเต็มที่เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด

จรัส มองมาก (2544 : 2) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่า ถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษาจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

สมคิด พรหมจ้อยและสุพัตร์ พิบูลย์ (2544 : 4) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพ ภายนอก

สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา

กรีน (Green. 1994) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา 4 แนวคิด คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกของคนที่มีผลผลิตหรือบริการที่เป็นพิเศษว่าเป็นผลผลิตที่มีมาตรฐานสูง การผลิตได้ตามจำนวน เสียค่าใช้จ่ายต่ำ และสามารถนำไปใช้เมื่อขาดแคลนทรัพยากรจึงทำให้มีคุณค่า และสำคัญสูง 2) แนวคิดเกี่ยวข้องกับความจริงตามคุณสมบัติที่กำหนดและได้มาตรฐาน 3) แนวคิดที่ เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่จะใช้ และ 4) แนวคิดที่เกี่ยวกับความมี ความตรงตาม ความต้องการของลูกค้า

เทนนิสัน (Tennyson. 1996) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง นโยบาย ทิศนคติ การปฏิบัติ และกระบวนการที่จำเป็นในการรับรองคุณภาพของการศึกษา และการลงทุนซึ่งจำเป็นต้องรักษาและพัฒนา

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติตามแผน และระบบการดำเนินงาน ตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และตามมาตรฐาน : กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ผู้รับบริการมั่นใจ ผลผลิตของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ในสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วง ชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่าง มีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รัฐเห็นความสำคัญของการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 จึงได้ตรา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการศึกษา 3 ประการ คือ 1) เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) พัฒนาสาระ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา

และองค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งให้มีการกำหนดมาตรฐานและจัดระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการประกันคุณภาพการศึกษา ใช้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายใน ให้นิหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สมคิด พรหมจรรย์ และ สุพัตร์ พิบูลย์. 2544 : 2-3)

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษานอกและในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษานอก

4.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

การประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวถึงแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่ก้ำกึ่ง ระหว่างสถานศึกษาหรือโรงเรียนอนุบาลกับสถานพัฒนาเด็กเล็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสถานศึกษาปฐมวัยทั้ง 2 ลักษณะ มีการประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนอนุบาลจะมีการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสำนักงานมาตรฐาน การศึกษา แต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานเลี้ยงเด็กจะมีการดูแลคุณภาพตามมาตรฐานของกระทรวง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะเป็นอย่างไรก็ตาม การประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัยไทย ยังใช้ระบบ กลาง ๆ โดยใช้แนวคิดหลักของการประกันคุณภาพ คือ คุรุต้องพัฒนาการทำงานตามปกติของคุรุให้มี ขั้นตอนที่ชัดเจนด้วยการนำกระบวนการ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการแก้ไขปรับปรุง (Action) (PDCA) มาใช้ในการทำงาน (รุ่ง แก้วแดง. 2544 : 96) สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย สอนง เครือมาก (2537) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา ปฐมวัยประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ

1. นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา
2. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อม

กิจกรรมการประกันคุณภาพที่สำคัญประกอบด้วย (1) การควบคุมคุณภาพ (2) การตรวจสอบคุณภาพ และ (3) การประเมินคุณภาพโดยมีมาตรฐานการประเมิน 4 กลุ่ม คือ

1. มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้เรียน
2. มาตรฐานที่เกี่ยวกับครู
3. มาตรฐานที่เกี่ยวกับผู้บริหาร และ
4. มาตรฐานอื่น ๆ ตามสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

ที่กล่าวมาเป็นหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ในแง่ของการจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียน ซึ่งการศึกษาปฐมวัยแท้จริงมี 2 ลักษณะ การศึกษาอนุบาล และบริหารการศึกษา ดังนั้นการมองคุณภาพการศึกษาปฐมวัยควรจะมองใน 5 ประเด็นหลัก คือ

1. การบริหารจัดการ
2. การปฏิบัติต่อเด็ก
3. การจัดการเรียนการสอน
4. สมรรถนะครู
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

4.4 การบริหารจัดการ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอันดับแรก เพราะการศึกษาไม่ได้หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างเช่น การศึกษาระดับอื่น ๆ แต่เป็นผลสัมฤทธิ์ของการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่ได้รับทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา สังคมและจริยธรรม ซึ่งการจัดการนั้นมีทั้งการบริหารกิจการบริหารบุคคลและการบริหารงบประมาณ รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงเรียนให้ประสานกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชน

1. การจัดการด้านหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียน โครงสร้างการศึกษาของโรงเรียนต้องสะท้อนให้เห็นปรัชญา การศึกษาที่ชัดเจน สัมพันธ์กับเป้าหมายการศึกษาชาติ ที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ในระบบ รวมถึงการพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองดีและมีคุณธรรม ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้เด็กแต่ละคนให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต อย่างน้อยต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- 1.1 สนับสนุนให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยการค้นคว้าด้วยตนเอง
- 1.2 เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองตามความสนใจ
- 1.3 โรงเรียนต้องจัดแหล่งเรียนรู้สื่อการเรียนการสอนและประสบการณ์

ให้สนองตอบพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม

- 1.4 เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกและสื่อสาร
- 1.5 ให้ชุมชนเป็นแหล่งส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- 1.6 มีการจัดทำสารนิทัศน์อย่างเป็นระบบ ทั้งรูปแบบบันทึกและผลงาน

ซึ่งสามารถสะท้อนประสบการณ์ของเด็ก

- 1.7 ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

สิ่งที่สถานศึกษาปฐมวัยต้องมีเพื่อแสดงคุณภาพการจัดการศึกษา คือ

1. การจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนการสอน สะท้อนให้เห็นปรัชญา

โรงเรียน

2. มีบันทึกการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เด็กได้รับตามหลักสูตร

3. โปรแกรมการศึกษาหรือการจัดหลักสูตรสนับสนุนความต้องการ ความสนใจและความสามารถของเด็กที่ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน

4. มีรายงานผลการประเมินโปรแกรมที่จัดขึ้นทั้งหมดของโรงเรียน

2. การจัดการด้านสุขภาพ งานด้านสุขภาพของสถานศึกษาปฐมวัย มีอย่างน้อย 4 ประการที่ทางสถานศึกษาต้องให้การดูแลให้เด็กมีสุขภาพอนามัยดี เด็กได้เรียนรู้การรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับร่างกาย รู้จักการดูแลตนเองและการสร้างสุขภาพดี สิ่งที่สถานศึกษาปฐมวัยต้องดูแลประกอบด้วย

2.1 อาหารและโภชนาการ สถานศึกษาปฐมวัยจะต้องดูแลอาหารให้มี โภชนาการครบถ้วน เหมาะสมกับวัย และสร้างนิสัยการกินที่ดี นอกจากนี้ต้องมีน้ำดื่มสะอาด

2.2 บุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับอาหารต้องจัดเตรียมอาหารอย่างถูกสุขอนามัย และได้มาตรฐาน

2.3 ส่งเสริมการให้เด็กเรียนรู้สุขอนามัยที่ดี เช่น ล้างมือ การใช้ห้องน้ำ การแปรงฟัน การรักษาอนามัยส่วนรวม และการกินอาหารมีประโยชน์

2.4 มีระบบการควบคุมโรคติดต่อภายในสถานศึกษา

2.5 มีการตรวจสอบสุขภาพพื้นฐานให้กับเด็ก มีบันทึกสุขภาพเบื้องต้น ได้แก่ การบันทึก น้ำหนัก ส่วนสูง และการได้รับภูมิคุ้มกันของเด็ก

การจัดการด้านสุขภาพนี้ สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสนใจประกอบด้วย

1. เมนูอาหาร
2. การจัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและเครื่องใช้เด็ก
3. รายงานการตรวจสุขภาพผู้ทำอาหาร โปรแกรมการดูแลความสะอาดของอาหาร

4. บันทึกสุขภาพและรายงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีโปรแกรมการดูแลสุขภาพ

3. การจัดด้านความปลอดภัย เด็กปฐมวัยจะมีปัญหาทั้งสุขภาพและความปลอดภัยที่สถานศึกษาปฐมวัยต้องใส่ใจ โดยเฉพาะความปลอดภัยเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม สนามเด็กเล่น ของเล่น และห้องเรียน วิธีการที่แสดงว่าสถานศึกษาปฐมวัยใส่ใจต่อความปลอดภัยของเด็ก คือ

3.1 มีนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกัน ดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก

3.2 มีบุคลากรนิเทศเด็กตลอดเวลา

3.3 มีวิธีดูแลให้ความปลอดภัยเมื่อต้องใช้ห้องน้ำ

3.4 ให้การดูแลเด็กในการแต่งตัวอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมที่เด็กปฏิบัติ เช่น การนอน การเล่น การเล่นนอกชั้นเรียน

3.5 กระตุ้นให้เด็กช่วยเหลือตนเองอย่างปลอดภัย

3.6 ให้เด็กได้พักผ่อนนอนหลับอย่างสุขสบาย

3.7 สิ่งแวดล้อมสะอาดและไม่เป็นอันตรายกับเด็ก

3.8 อาคารเรียนและอุปกรณ์ที่ใช้ปลอดภัย

3.9 ไม่มีสาร สัตว์และพืชอันตรายกับเด็ก

สิ่งบ่งชี้ถึงการดูแลความปลอดภัยให้กับเด็ก มีดังนี้

1. มีห้องพยาบาลที่สะอาดปลอดภัยพร้อมให้การดูแลเด็ก
2. มีคู่มือปฏิบัติเพื่อการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษา
3. มีใบมอบหมายงานให้บุคลากรดูแลความปลอดภัยเด็กตลอดเวลา
4. มีสถานที่แสดงการเก็บวัตถุอันตรายที่เด็กสัมผัสได้
5. สถานที่สิ่งแวดลอมสวยงามร่มรื่น ไปปรากฏสิ่งอันตราย
6. สถานเด็กเล่นมีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัย

4.5 การปฏิบัติต่อเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า เฟรเบล (Froebel) ผู้เป็นบิดาการศึกษาอนุบาลให้ความสนใจเกี่ยวกับสิทธิและการยอมรับนับถือเด็กมาก โดยเน้นว่าการจัดการศึกษาอนุบาลที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและในอาคารเรียนให้เด็กนอกสถานที่ที่เด็กเข้ามาแล้วมีความสุข เรียกว่าเป็นสวนเด็ก หรือ Kindergarten เด็กแต่ละคนควรได้สิ่งที่ดีและงดงามสำหรับตนเองในการเรียนรู้เมื่อมาโรงเรียน จากแนวคิดของเฟรเบล นี้คือ รากฐานของการพัฒนาการปฏิบัติต่อเด็กในสถานศึกษาปฐมวัย ที่ประกอบด้วย

1. สัมพันธ์ภาพกับเด็ก แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ด้วยการให้การต้อนรับเด็กอย่างมีความสุข มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น และความเป็นมิตร ครูและบุคลากรของโรงเรียนแสดงความรู้สึกต่อเด็กในทางบวก และพร้อมให้ความรู้สึกที่ดี ๆ กับเด็ก
2. ตัวแทนเด็ก สถานศึกษาต้องสนใจประเด็นเกี่ยวกับเด็กพร้อมเป็นปากเสียงแทนเด็กในชุมชน ที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กสู่คุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญาและจริยธรรม
3. การให้การยอมรับเด็ก สถานศึกษาต้องแสดงให้เห็นว่ายอมรับความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เด็กที่เข้ามาในสถานศึกษาปฐมวัย อาจมีความแตกต่างกันในทางเศรษฐกิจ ศาสนา สังคม วัฒนธรรมและภาษา ซึ่งมีได้ทำให้เด็กต้องแตกต่างกันในเรื่องการได้รับการยอมรับจากครู เด็กควรได้รับการยอมรับจากครูอย่างเท่าเทียมกันไม่มีความแตกต่างทางสีผิว หรือความเชื่อใด ๆ แต่กลับนำเอาความแตกต่างทางสังคมมาเป็นสื่อในการเรียนรู้และการเข้าใจกัน

4. การสอนเด็ก สถานศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นศูนย์ดูแลเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลก็ตามแท้จริงคือ แหล่งให้การศึกษาและการสอนเด็กปฐมวัยคือ การกระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเองและมีพลังใจที่จะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการพัฒนา ร่างกาย ภาษา บุคลิกภาพ เหตุผล การคิดเชิงตรรกคณิตศาสตร์ การสร้างสรรค์ รวมทั้งการมุ่งสอนให้มีพฤติกรรมที่ดี มีการแสดงออกที่ถูกต้อง ความเป็นมิตรและมุ่งสนับสนุนเด็กให้อัตมโนทัศน์ที่ถูกต้องด้วย

5. การมีส่วนร่วมของครอบครัวเด็ก ผู้ปกครองเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งครูต้องนำมาใช้และวินิจฉัยปัญหา

- 5.1 ส่วนร่วมให้ข้อมูลเด็ก
- 5.2 ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเด็ก
- 5.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

5.4 สนับสนุนให้เด็กพัฒนาไปในทางบวก

5.5 ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง

5.6 กระตุ้นให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม

การแสดงว่าสถานศึกษาได้มีการปฏิบัติต่อเด็กอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วนแนวการปฏิบัติดังนี้

1. บุคลากรของสถานศึกษาแสดงความเป็นมิตรของเด็ก สร้างให้เด็กมีความสุขและอยู่ในบรรยากาศที่อบอุ่น
2. บุคลากรของสถานศึกษาสื่อสารกับเด็กด้วยการให้การนับถือเด็ก และเน้นความรู้สึที่ดีต่อเด็ก ครู โรงเรียนและครอบครัว
3. สนับสนุนให้เด็กใคร่เรียน ใคร่รู้
4. ให้เกียรติเด็กตามภูมิหลังทางวัฒนธรรมของเด็กแต่ละคน
5. โปรแกรมการเรียนการสอนเน้นเด็กเป็นสำคัญด้วยการส่งเสริมพัฒนาการทางกาย พัฒนาภาษา พัฒนาวัฒนธรรม การคิดเชิงตรรกคณิตศาสตร์ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและมิติสัมพันธ์
6. บุคลากรสถานศึกษา มีความเป็นมิตรมีการสื่อสารที่ดีกับเด็ก ครอบครัวและชุมชน

4.6 การจัดการเรียนการสอน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคือ การจัดการศึกษาที่โรงเรียนยึดการตลาดเป็นสำคัญ เช่น จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการอ่านออกเขียนได้ หรือใช้ปรัชญาการจัดการศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ไม่สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎี ทั้งนี้ครูผู้สอนอาจมีความสามารถแต่นโยบายการศึกษาของผู้บริหารไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่โรงเรียนอนุบาลต้องตระหนัก คือ การพัฒนาผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน

1. กระบวนการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนอนุบาลสามารถเลือกรูปแบบการเรียนการสอนที่ชอบมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนได้ เช่น โรงเรียนนี้ต้องการเน้น เรกจิอิมิเลียน กับการใช้สมองเป็นฐาน จะเน้นการเรียนที่สนุกสนานเหมือนอยู่บ้านตนเอง เป็นต้น

- 1.1 ให้เด็กสร้างองค์ความรู้ในตนจากการค้นคว้า
- 1.2 จัดแหล่งเรียนรู้และประสบการณ์ที่สร้างเสริมเด็กแบบองค์รวม
- 1.3 สื่อและวัสดุที่ใช้เอื้อให้เด็กแสดงออก เรียนรู้และสื่อสาร
- 1.4 จัดประสบการณ์ได้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล
- 1.5 สนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
- 1.6 พัฒนาการสร้างสรรค์และสุนทรียะด้านกิจกรรมเคลื่อนไหว ดนตรี และ

การแสดงออกทั้งดงาม

2. ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาเด็ก มีเอกสารแสดงให้เห็นพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็กอย่างเป็นระบบ หรือการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นภาพประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เด็กได้รับ

2.1 มีบันทึกการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2.2 มีการประเมินโปรแกรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ผู้ปกครองรับรู้ความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็ก

สิ่งบ่งชี้คุณภาพการเรียนการสอน เด็กควรมีการแสดงออกต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ เด็กมีทักษะการสังเกต คิดหลากหลายและยืดหยุ่น

2. ความมั่นใจ เด็กต้องสามารถปรับตัวได้ มองโลกในแง่ดี พร้อมทั้งจะพบ

อุปสรรค มีความพอใจที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3. กระตือรือร้นต่อการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา ว่องไว และฉลาดต่อการคิดการเรียนรู้

4.7 สมรรถนะครู

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลสำคัญที่จะทำให้โปรแกรมการศึกษาประสบความสำเร็จมีอยู่ 2 คนหลัก คือ ผู้บริหารและครู ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่เข้าใจระบบการศึกษาปฐมวัยที่ชัดเจนและนำการศึกษาปฐมวัยสู่เป้าหมายของการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็ก ที่สำคัญสิ่งที่ผู้บริหารการศึกษาปฐมวัย ต้องมีในจิตใจเสมอคือ การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ไม่ใช่การตลาด หรือการทดลองความคิดของตนเองแบบสุดขั้ว (extreme) โดยลืมการดูแลความเป็น “คน” และ “สังคมปัจจุบัน” ผู้บริหารต้องตระหนักรู้กับการจัดการศึกษาปฐมวัยในแง่คุณภาพ 10 ประการ คือ

1. การสนับสนุนบรรยากาศความเป็นมิตรกับเด็ก
2. การให้ความนับถือกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม
3. การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากร
5. การวางแผนและการประเมินการศึกษาสำหรับเด็ก
6. การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก
7. การดูแลเด็ก
8. การส่งเสริมสุขภาพเด็ก
9. สวัสดิศึกษา
10. การจัดการเพื่อสนับสนุนคุณภาพการศึกษา

ครูเป็นกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญของสถานศึกษา ครูต้องให้ความสนใจกับความเป็นเลิศและมาตรฐานทางวิชาชีพของครูและดำรงไว้ซึ่งมาตรฐาน ด้วยการให้ความรู้แก่เด็กด้วยศาสตร์วิชาชีพ สนใจการฝึกอบรมและพัฒนาเพื่อการสร้างคุณภาพสมรรถนะความเป็นครู คุณสมบัติครูที่มีคุณภาพประกอบด้วย

1. ความรู้ ครูต้องมีความรู้ในนโยบายและโปรแกรมการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดในระดับที่สามารถอธิบายได้ และนำมาใช้กับเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โรงเรียนเปิดการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมมอนเตสซอรี ครูต้องสามารถที่จะเข้าถึงมอนเตสซอรีได้ตามรูปแบบที่ถูกต้อง

2. เจตคติ ครูต้องมีเจตคติใน 2 อย่าง คือ เจตคติต่อการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาคุณภาพกับเด็ก กับเจตคติต่อเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะเฉพาะของช่วงอายุที่แตกต่างกัน และพร้อมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน

3. ทักษะวิชาชีพ ครูปฐมวัยที่มีคุณภาพจะต้องมีความสามารถทางวิชาชีพอย่างน้อย ดังนี้

3.1 สามารถสื่อสารด้วยวัจนภาษาและอวัจนภาษา อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การควบคุมอารมณ์และความรู้สึก

3.3 การออกแบบกิจกรรม

3.4 การประเมินผู้เรียน และสมรรถนะของผู้เรียน

3.5 สามารถใช้สารนิเทศน์เพื่อการประเมินและพัฒนาเด็กอย่างมีความหมาย

4.8 สิ่งบ่งชี้ที่แสดงคุณภาพครู

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาปฐมวัยต้องใส่ใจต่อการดูแลคุณภาพครู ดังนี้

1. สัดส่วนของครูและบุคลากรต่อจำนวนเด็ก สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดตามอายุเด็ก และที่สำคัญครูปฐมวัยต้องมีความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยหรือมีประสบการณ์ด้านการศึกษาด้วยการผ่านการอบรมที่มีสถาบันการศึกษารับรองอย่างน้อยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย

2. สนับสนุนการพัฒนาผลงานของครูทั้งในด้านการวิจัย การฝึกอบรมและการศึกษาต่อ

กิจกรรมที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพครูประกอบด้วย

2.1 ปฐมนิเทศครู

2.2 นิเทศครู

2.3 พัฒนาครู

2.4 ประเมินครู

2.5 จัดสวัสดิการครู

4.9 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญของการศึกษาปฐมวัย ด้วยผู้ปกครองเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเด็ก รู้เรื่องของเด็กสามารถให้ข้อมูลของเด็กแก่ครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนแก่เด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเข้าใจเด็กได้ง่ายขึ้น สิ่งที่ทางโรงเรียนต้องปฏิบัติต่อผู้ปกครองคือการติดต่อสื่อสารและร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ทางสถานศึกษาต้องร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ทางสถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้ปกครองและโรงเรียน ดังนี้

1. ครูและผู้ปกครองติดต่อสื่อสารกัน ทั้งโดยการพูดตัวต่อตัว และผ่านทางจดหมายหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ

2. ผู้ปกครองได้รับเชิญและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. มีโครงการหรือโปรแกรมสร้างสัมพันธ์ครู โรงเรียนและผู้ปกครองที่สร้างให้เกิด

ความเข้าใจต่อกันในทางบวก

ความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพนั้น ทางสถานศึกษาจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาต้องพร้อมต่อการมีส่วนร่วมกับชุมชน สิ่งทีทางสถานศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรจัดให้มีขึ้น ประกอบด้วย

1. สถานศึกษามีนโยบายในการพร้อมบริการการดูแลเด็กให้กับชุมชน
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน
3. เป็นแหล่งทรัพยากรให้ชุมชน
4. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเด็กและการดูแลเด็กให้กับมนุษย์
5. เป็นเครือข่ายชุมชน

4.10 ความสำเร็จของคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 16-24) ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจคุณภาพสถานศึกษาปฐมวัยอยู่ที่บรรยากาศการสร้างเสริมการเรียนรู้ไม่เฉพาะแต่สิ่งแวดล้อมโรงเรียน สื่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนเด็กได้เกิดพัฒนาการและการเรียนรู้ความเป็นไปได้ของสิ่งเหล่านี้ ขึ้นอยู่ที่คุณภาพของผู้บริหารเป็นสำคัญ การเข้าใจของผู้บริหารกับการศึกษาอนุบาลจะเป็นทางที่นำไปสู่คุณภาพการศึกษาอนุบาลที่ง่ายที่สุด อาคารและเครื่องมือทันสมัย ไม่ได้บอกคุณภาพการศึกษา แต่นโยบายและระบบการบริหารคือ การสร้างเสริมมาตรฐานการศึกษาที่แท้จริง

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณภาพสถานศึกษาปฐมวัยคือ

1. ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กทั้งบรรยากาศสถานศึกษา บุคลิกลักษณะของครูและการแสดงออกของบุคลากรของโรงเรียนมีความเป็นมิตรกับเด็กและยอมรับอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ยึดยศขั้น วรรณะ ภาษาและความต่างวัฒนธรรมของเด็ก
2. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การเรียนรู้ภาษา ความมีเหตุผล และการเป็นคนที่มีสุนทรีย์กับดนตรีและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
3. มีระบบการจัดการศึกษาที่สามารถติดตามผลได้ชัดเจน ได้แก่ มีแบบ มีระบบการประเมิน การบันทึก รวมถึงวิธีการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ด้านการศึกษาที่ชัดเจนมีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอ
5. มีระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจนด้วยการวางนโยบาย การนิเทศ ทุกระเบียบ ว่าด้วยการดูแล และการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งด้านอาหาร การสุขาภิบาล และสุขวิทยาส่วนบุคคล
6. มีระบบความปลอดภัย ทั้งตัวอาคาร สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงเรียน
7. มีการจัดการที่สนับสนุนคุณภาพทั้งทางด้านบุคลากรการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนา

การประกันคุณภาพของการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ การบริหารจัดการ การปฏิบัติต่อเด็ก กาจัดการเรียนการสอน สมรรถนะครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยมีการเชื่อมสานสู่การส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนแบบองค์รวม ที่หมายถึงนักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ด้านสุขภาพ และด้านความปลอดภัย และการได้รับการยอมรับความเป็นเด็กที่สมบูรณ์

4.11 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2542 : 6; 2543 : 9) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมควบคุมคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอง เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2543 ค : 9) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลและติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโรงเรียนโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้นเป็นภาระรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2543 ข : 7) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ว่าเป็นกระบวนการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่างผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนปกติของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2543 ข : 9) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ว่าเป็นกระบวนการจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกผ่านในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอนมีการบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมคิด พรหมจ้อย และ สุพักตร์ พิบูลย์ (2544 : 5) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตามตรวจสอบและตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 11) ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้น

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย (2545 : 31) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโรงเรียน โดยบุคลากรสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น ดังนั้น การที่โรงเรียนประเมินตนเองและสำนักงานคณะกรรมการการ

ประถมศึกษาแห่งชาติ ร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัดประเมินมาตรฐานโรงเรียน จึงเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการพัฒนาสถานศึกษา ที่บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน เพื่อปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ทุกขั้นตอน และมีการตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาโดยการปรับแผนงานต่าง ๆ เพื่อมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นสำคัญ

4.12 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากมาตรา 47 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดว่า ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น ได้นำไปสู่การจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2546 และมีการปรับปรุงใหม่โดยรวมระบบคุณภาพภายในขององค์กรหลักที่รับผิดชอบการศึกษาในแต่ละระดับและระบบการประกันคุณภาพภายนอกเข้าด้วยกัน โดยในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งรวมถึงการศึกษาปฐมวัยด้วยนั้น ระบุให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย การดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 8 ประการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 6-15) ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

รัฐกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อใช้เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประเมินคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติมี 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ นำมาจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นเป้าหมายการพัฒนา เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 และสถานศึกษาอาจเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยเฉพาะเจาะจงตามบริบทและความต้องการของท้องถิ่นอีกก็ได้

2. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง ควรมีคณะทำงานทำหน้าที่ทั้งวางแผนติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาโดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนบุคลากรจากหลายฝ่ายมาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมติดตามตรวจสอบ เก็บข้อมูล สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนครูน้อยมาก ควรร่วมกันวางแผน จัดระบบการเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและข้อมูลมีความสมบูรณ์ ค้นได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว มีการนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ

3. การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ การศึกษา โดยการจัดทำแผนนี้ต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และการนำสู่การ ปฏิบัติได้จริงโดยมีวิธีการดังนี้ 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบ มีแผนปฏิบัติ การประจำปีรองรับทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการพัฒนา และสภาพความสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็น รูปธรรม 3) กำหนดวิธีการดำเนินงานที่ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการ บริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ 4) เสาะหาและประสานสัมพันธ์กับแหล่งวิทยาการ ภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการได้และระบุไว้ในแผนไว้ให้ชัดเจน 5) กำหนดบทบาทหน้าที่ บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน ผู้เรียน รับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ 6) กำหนดบทบาท หน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียน 7) กำหนดการใช้งบประมาณ และทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 8) การประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนและการนำผลไปใช้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา

ในแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษามีโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดผลสำเร็จที่ระบุไว้ในตัวชี้วัดของโครงการ การดำเนินงานตามแผนนั้น สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็ง เพิ่มการมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการ ที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาควรตั้งคณะทำงานติดตามและรวบรวมข้อมูล สารสนเทศการดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษาโดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบการ ติดตามตรวจสอบซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาด้วย สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปีดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นระบบ สนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เกี่ยวกับการ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในเรื่อง 1) วิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา 2) แผนพัฒนา สถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 4) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 5) การพัฒนา องค์กร 6) การพัฒนาวิชาชีพครู

6. การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด

จากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจะมี ข้อมูลสารสนเทศสำหรับประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด สถานศึกษาที่มีความพร้อมอาจตั้งคณะทำงานขึ้นทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาซึ่งจะ เป็นการสร้างระบบการประเมินตนเอง และนำผลจากการประเมินไประบุใช้ในรายงานการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาประจำปีและการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต้องครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัยที่กำหนดไว้

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ เพราะได้มีการตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนและเพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดยมีแนวทางการเขียนแบ่งเป็น 4 บท คือ บทที่ 1 สะท้อนสภาพทั่วไปของสถานศึกษา บทที่ 2 ระบุเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา บทที่ 3 ระบุความสำเร็จของการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสถานศึกษา บทที่ 4 ระบุจุดเด่น-จุดด้อย และความต้องการการช่วยเหลือ รวมทั้งหลักฐานข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการประเมินตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไว้ด้วย

8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาควรตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม อยู่เสมอ โครงการ/กิจกรรมที่ต้องคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียน การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นในหมู่ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา 2) เน้นย้ำหรือกำหนดเป็นนโยบายการทำงานอย่างมีระบบ มีเป้าหมาย เป็นหมู่คณะ และกำหนดเป็นนโยบายอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งผลผลิตขององค์กรแห่งการเรียนรู้เห็นได้จาก 3.1 ผลสัมฤทธิ์ของงานสูงขึ้น 3.2 เกิดจากการพัฒนาคน 3.3 มีการพัฒนาความรู้ 3.4 องค์กรศักยภาพสูงขึ้น

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในจะศึกษาจากแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 12-13) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในดังนี้ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545 : 63-68) ได้กล่าวไว้ว่า กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีความสามารถ (คนเก่ง) และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการรวมทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ เป็นการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นระบบครบวงจร (PDCA) โดยสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร

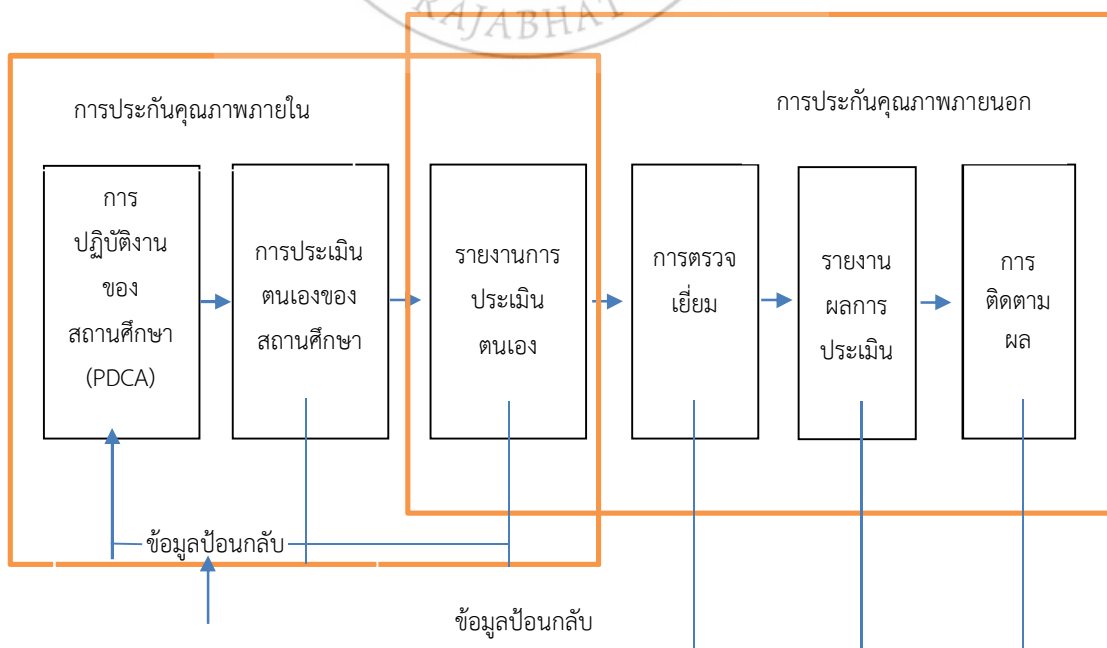
และการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐาน แล้วรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทุกปี และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อชี้จุดแข็ง จุดอ่อน ให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีแนวคิดบนพื้นฐานของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย รวมทั้งผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพดียิ่งขึ้นตามความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการ ซึ่งหลากหลายตามวัตถุประสงค์และบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ โดยใช้การรายงานตามความจริง ให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับทราบ

กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกจะดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาที่ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เป็นมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินภายนอกรอบแรกและรอบสอง มี 14 มาตรฐาน ซึ่งเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับการสอนของครู และมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหาร

การประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก เชื่อมโยงกันด้วย มาตรฐานการศึกษาใดก็ได้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา แต่ควรมีส่วนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินภายนอก ซึ่งพัฒนาตามจุดมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาของ พระราชบัญญัติแห่งชาติรวมอยู่ด้วย

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพภายใน และเป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงดำเนินงานแก่สถานศึกษา และทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพภายนอกจึงมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก

จากแผนภูมิ แสดงให้เห็นว่าเมื่อสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี รายงานดังกล่าวจะเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย

รายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะช่วยให้คณะผู้ประเมินภายนอก สามารถวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพของสถานศึกษาได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว รายงานคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอก

รายงานคุณภาพการศึกษามีได้มีความหมายเฉพาะการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นผลจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการทุกด้าน ตามสภาพที่เป็นอยู่จริงของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีหรือรายงานประเมินตนเองและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย จะเป็นข้อมูลที่เชื่อมกันระหว่างการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอก ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นผลของการดำเนินการบริหารจัดการของสถานศึกษาทุกด้านและการประเมินภายนอกเป็นความต่อเนื่องมาจากผลของการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งเป็นงานที่ยืนยันการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด

4.14 มาตรฐานการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549 : 60-64) ได้กล่าวไว้ว่า มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ องค์กรหลักที่จัดการศึกษาต้องนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมากำหนดเป็นมาตรฐานสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาพิเศษ ต้องจัดทำมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ประเภทให้ครอบคลุม ขณะนี้ได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษกำลังอยู่ระหว่างดำเนินการ การจัดทำมาตรฐานดังกล่าวได้คำนึงถึงอุดมการณ์และหลักการของการศึกษาระดับ/ประเภทนั้น ๆ ด้วย

สถานศึกษาทุกแห่งต้องใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้นี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษาควบคู่ไปกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในที่นี้ของเสนอรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานด้านคุณภาพเด็ก

มาตรฐานที่ 1 เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

- 1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามข้อตกลงร่วมกัน
- 1.2 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 ความกตัญญูทดแทน
- 1.4 เมตตา กรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 1.5 ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
- 1.6 มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

มาตรฐานที่ 2 เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตัวบ่งชี้

- 2.1 รับรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- 2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 เด็กสามารถทำงานจนสำเร็จ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีความรู้สึกที่ดีต่อ อาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

- 3.1 สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน
- 3.2 ทำงานจนสำเร็จและภูมิใจผลงาน
- 3.3 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
- 3.4 ความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 เด็กสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้

- 4.1 ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้
- 4.2 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 4.3 จินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 เด็กมีความรู้และทักษะเบื้องต้น ตัวบ่งชี้

- 5.1 ทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ – เล็ก
- 5.2 ทักษะในการใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5
- 5.3 ทักษะในการสื่อสาร
- 5.4 ทักษะในการสังเกตและสำรวจ
- 5.5 มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์
- 5.6 ทักษะในเรื่องจำนวน ปริมาณ น้ำหนัก และการกะประมาณ
- 5.7 เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 6 เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน และพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้

- 6.1 รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล และมีความสนใจใฝ่รู้
- 6.2 ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และสนุกกับการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 7 เด็กมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

- 7.1 รักการออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพและช่วยเหลือตนเองได้
- 7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 7.3 เห็นโทษของสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา
- 7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 7.5 ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 เด็กมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้

- 8.1 มีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 8.2 มีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรี
- 8.3 ความสนใจและร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหว

มาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูพอเพียง

ตัวบ่งชี้

- 9.1 คุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 9.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน
- 9.3 ความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาเด็ก
- 9.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- 9.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- 9.6 สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือ ตรงตาม ความถนัด
- 9.7 จำนวนเพียงพอ (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นเด็กเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

- 10.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 10.2 มีการวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล
- 10.3 ความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
- 10.4 มีความสามารถในการใช้สื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก
- 10.5 มีการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพจริง โดยคำนึงถึงพัฒนาการตามวัย
- 10.6 การนำผลการประเมินพัฒนาการมาปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพ
- 10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และนำผลไปใช้พัฒนาเด็ก

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้

- 11.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 11.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 11.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- 11.4 มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร

ตัวบ่งชี้

- 12.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์
- 12.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
- 12.3 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 12.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 12.5 ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและ การพัฒนาเด็ก

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้

- 13.1 มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
- 13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม
- 13.3 มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา
- 13.4 มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- 13.5 มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

- 14.1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็กและท้องถิ่น
- 14.2 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจและเหมาะสมกับวัยของเด็ก
- 14.3 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 14.4 มีการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการผ่านการเล่นและเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
- 14.5 มีการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของเด็กอย่างเป็นระบบ
- 14.6 มีการนิเทศและนำผลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม / ประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ
- 14.7 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดประสบการณ์

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กอย่างหลากหลาย

ตัวบ่งชี้

- 15.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างทั่วถึง
- 15.2 มีการจัดกิจกรรม กระตุ้นพัฒนาการทางสมอง ตอบสนองความสนใจและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
- 15.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
- 15.4 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว
- 15.5 มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- 15.6 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้

- 16.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
- 16.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของเด็ก
- 16.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 16.4 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง และอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี
- 16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตัวบ่งชี้

17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
หลักสูตรระดับสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบัน
ทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้

18.1 เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา จำนวน 301 ศูนย์ จำนวน 1,500 คน (รายงานสรุปแนวทางการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก, 2557)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา ที่ได้จากการกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามานะ (Yamane.1973:129)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{1,500}{1 + 1,500(0.05)^2} = 316$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% จะต้องมีความน้อย 316 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาดำรง เอกสาร มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เอกสารประกันคุณภาพของส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ ด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมการทำงาน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพ
2. สร้างแบบสอบถามตามมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยสอบถาม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ ด้านพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา
3. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ภาษา คำชี้แจงต่าง ๆ ของแบบสอบถามและวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามแต่ละข้อ
5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try Out) ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดส่งแบบสอบถามให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. จากนั้นผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 500 ฉบับ ให้เวลาผู้สอบแบบสอบถามจำนวน 2 สัปดาห์ และให้หัวหน้ากลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละอำเภอจัดส่งแบบสอบถามกลับคืน
3. ตรวจสอบและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนพบว่า ได้แบบสอบถามกลับคืน 410 ชุด แต่ถูกต้องสมบูรณ์ 385 ชุด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย กำหนดเป็นช่วงคะแนนดังต่อไปนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2551 : 77)

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อยที่สุด

- ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น น้อย
 ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น มาก
 ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น มากที่สุด
2. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้
- 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน
- 2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ค่า t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้
- 1.1 ค่าเฉลี่ยร้อยละ
- 1.2 ค่าความแปรปรวนของคะแนน
2. สถิติเปรียบเทียบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานและระดับตำแหน่ง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสงขลา จำนวน 500 ฉบับ ได้รับข้อมูลกลับและสามารถนำมาใช้ได้ จำนวน 385 ฉบับ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

n	หมายถึง	จำนวนบุคลากร
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของข้อมูล
SD	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
Max	หมายถึง	คะแนนสูงสุด
Min	หมายถึง	คะแนนต่ำสุด
t	หมายถึง	ค่าที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญ
F	หมายถึง	ค่า F ที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญ
Sig	หมายถึง	ค่าระดับนัยสำคัญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสงขลาจำนวน 500 ฉบับ ได้กลับคืนและใช้ได้จำนวน 385 ฉบับ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	385	100.00
ชาย	27	7.01
หญิง	358	92.99
2. อายุ	385	100.00
ต่ำกว่า 20 ปี	1	0.26
ระหว่าง 21-30 ปี	69	17.92
ระหว่าง 31-40 ปี	169	43.90
มากกว่า 40 ปี	146	37.92
3. ระดับการศึกษา	385	100.00
ต่ำกว่าปริญญาตรี		
วุฒิมัธยมศึกษาปฐมวัย	21	5.45
วุฒิอื่น ๆ (ม.6 ปวส. อนุปริญญา)	13	3.38
ปริญญาตรี		
วุฒิมัธยมศึกษาปฐมวัย	268	69.61
วุฒิอื่น ๆ (จิตวิทยาและการแนะแนว คหกรรมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ บริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต)	69	17.92
สูงกว่าปริญญาตรี		
วุฒิมัธยมศึกษาปฐมวัย	9	2.34
วุฒิอื่น ๆ (บริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน)	5	1.30
4. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	385	100.00
1-3 ปี	77	20.00
4-6 ปี	65	16.88
7-10 ปี	89	23.12
มากกว่า 10 ปี	154	40.00

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่ง	385	100.00
ครูผู้ดูแลเด็ก	225	58.44
หัวหน้าศูนย์	35	9.09
อื่น ๆ (ครู ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก ชุรการ แม่บ้าน)	125	32.47

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสงขลา ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน เป็นเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.01 และเพศหญิง จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 92.99 มีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 รองลงมาคืออายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.92 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 87.53 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือระหว่าง 7-10 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.12 และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 58.44 รองลงมาคือตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ในส่วนนี้แสดงเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความรู้เกี่ยวกับการประกัน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	Max	Min	พิสัย
คะแนน	385	10	7.39	1.17	10	4	6

จากตารางที่ 4.2 พบว่าบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 385 คน มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 7.39 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน และพิสัยของข้อมูลเท่ากับ 6

จากนั้น ทำการหาร้อยละของผู้ตอบถูกและตอบผิดเป็นรายข้อ พยายามหาคะแนนเฉลี่ยรายข้อ พบว่า ข้อที่บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีร้อยละจำนวนการตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อ 2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก คิดเป็นร้อยละ 98.44 ส่วนข้อที่มีร้อยละการตอบถูกน้อยที่สุดคือ ข้อ 9 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (รอบ 3) กำหนดกลุ่มตัวบ่งชี้ 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มตัวบ่งชี้

พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้ข้อลักษณะและกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม คิดเป็นร้อยละ 29.61 รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ร้อยละการตอบ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อ	ข้อความ	คำตอบ	ร้อยละผู้ตอบ		$\bar{X}$	SD
			ใช่	ไม่ใช่		
1	การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การควบคุม การตรวจสอบและประเมินคุณภาพของการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ	ใช่	97.14	2.86	0.97	0.17
2	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก	ใช่	98.44	1.56	0.98	0.12
3	ระบบการพัฒนาคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check) และการเสนอแนวทางปรับปรุง (Act)	ใช่	94.55	5.45	0.95	0.23
4	สมศ. เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก	ไม่ใช่	11.95	88.05	0.88	0.32
5	งานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกคนในหน่วยงาน	ใช่	93.77	6.23	0.94	0.24
6	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาสามารถทำได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน	ใช่	66.23	33.77	0.66	0.47
7	การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (รอบ 3) สมศ. ได้กำหนดตัวบ่งชี้ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุม 4 มาตรฐาน	ใช่	86.23	13.77	0.86	0.34
8	วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพการศึกษา (รอบ 3) เพื่อจัดลำดับคุณภาพการศึกษาของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ไม่ใช่	67.01	32.99	0.33	0.47

ข้อ	ข้อความ	คำตอบ	ร้อยละผู้ตอบ		$\bar{X}$	SD
			ใช่	ไม่ใช่		
9	การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (รอบ 3) กำหนดกลุ่มตัวบ่งชี้ 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม	ใช่	29.61	70.39	0.30	0.46
10	การเข้าประเมินของ สมศ. ระหว่าง ปี พ.ศ. 2554-2558 เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผลการตรวจประเมินอยู่ในลักษณะการตัดสิน “ได้-ตก” “ผ่าน-ไม่ผ่าน”	ไม่ใช่	47.53	52.47	0.52	0.50
รวม					0.74	0.12

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับเจตคติของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับเจตคติ
1	ท่านคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่น่าสนใจและมีประโยชน์	3.99	0.76	มาก
2	ท่านยินดีปฏิบัติตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	4.07	0.73	มาก
3	ท่านยินดีให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานและกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	4.09	0.66	มาก
4	ท่านคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้หน่วยงานมีคุณภาพและเกิดการพัฒนาดังต่อไปนี้	4.13	0.71	มาก
5	ท่านเป็นส่วนสำคัญต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	4.03	0.70	มาก
6	การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่เข้าใจยากและเป็นระบบที่เข้ามาจับผิดการทำงานของหน่วยงาน	2.78	1.05	ปานกลาง
7	การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการเพิ่มภาระงาน	3.46	0.98	มาก
8	การประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นเรื่องคลุมเครือ	3.27	0.88	ปานกลาง
ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับเจตคติ

9	การประกันคุณภาพการศึกษามีคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีบรรทัดฐานเดียวกัน	3.84	0.69	มาก
10	การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความภาคภูมิใจ	3.97	0.65	มาก
รวม		3.76	0.35	มาก

จากตารางที่ 4.3 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในแต่ละประเด็นรายการพบว่า รายการที่มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ท่านคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้หน่วยงานมีคุณภาพและเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนประเด็นรายการที่มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่เข้าใจยากและเป็นระบบที่เข้ามาจับผิดการทำงานของหน่วยงาน ($\bar{X} = 2.78$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับพฤติกรรม
1	ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.53	0.95	มาก
2	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานต่างๆตามตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา	3.53	0.83	มาก
3	ท่านปฏิบัติตามคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.88	0.64	มาก
4	ท่านพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.91	0.66	มาก
5	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศหรือเอกสารหลักฐานที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.86	0.72	มาก
ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับพฤติกรรม
6	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงาน SAR หรือ เขียนผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในส่วนที่ท่านร่วมรับผิดชอบ	3.77	0.76	มาก

7	ท่านมีส่วนร่วมในวันรับการตรวจประเมินประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.88	0.78	มาก
8	ท่านปรับปรุงการปฏิบัติงานของท่านตามผลการประเมิน/ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	3.91	0.70	มาก
9	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพของหน่วยงาน	3.76	0.71	มาก
10	ท่านได้รับการยอมรับและได้วางใจจากเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.86	0.64	มาก
รวม		3.79	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.4 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับพฤติกรรมการทำงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ภาพรวมมีพฤติกรรมปฏิบัติงานประกันคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในแต่ละประเด็นรายการพบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก รายการที่มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ท่านพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน และท่านปรับปรุงการปฏิบัติงานของท่านตามผลการประเมิน/ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนประเด็นรายการที่มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน และท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงานต่างๆตามตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.53$)

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ในส่วนที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งในการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรเพศ

การประกันคุณภาพการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
ชาย	0.72	0.11	0.99	0.33
หญิง	0.74	0.12		
ด้านเจตคติ				
ชาย	3.73	0.36	0.40	0.70
หญิง	3.77	0.35		

ด้านพฤติกรรมการทำงาน				
ชาย	3.67	0.47	1.24	0.22
หญิง	3.80	0.54		

*sig ≤ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรอายุ

การประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านความรู้ความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.07	0.02	1.656	0.176
	ภายในกลุ่ม	381	5.19	0.01		
	รวม	384	5.26			
ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.96	0.32	2.579	0.053
	ภายในกลุ่ม	381	47.39	0.12		
	รวม	384	48.36			
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.10	0.37	1.270	0.284
	ภายในกลุ่ม	381	110.02	0.29		
	รวม	384	111.12			

*Sig < .05

จากตารางที่ 4.7 พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอายุต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา

การประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านความรู้ความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.02	0.01	0.831	0.437
	ภายในกลุ่ม	382	5.24	0.01		
	รวม	384	5.26			
ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.14	0.07	0.572	.565
	ภายในกลุ่ม	382	48.21	0.13		

	รวม	384	48.36			
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.31	0.15	0.528	0.590
	ภายในกลุ่ม	382	110.82	0.29		
	รวม	384	111.12			

จากตารางที่ 4.8 พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และพฤติกรรมการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 4.9 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน

การประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านความรู้ความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.10	0.03	2.530	0.057
	ภายในกลุ่ม	381	5.16	0.01		
	รวม	384	5.26			

การประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.55	.52	4.194**	0.006
	ภายในกลุ่ม	381	46.81	.12		
	รวม	384	48.36			
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.41	0.80	2.819*	0.039
	ภายในกลุ่ม	381	108.71	0.29		
	รวม	384	111.12			

**Sig <.01 , *Sig <.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษามีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษามีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างรายคู่ ของระดับความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพ การศึกษาที่พบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์การทำงาน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีของ LSD ในการ ตรวจสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ด้านเจตคติ บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่างกัน คือบุคลากรที่มีประสบการณ์ระหว่าง 7-10 ปี กับประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี ระหว่าง 4-6 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านพฤติกรรมการทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่างกัน คือบุคลากรที่มีประสบการณ์ ระหว่าง 7-10 ปี กับประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี และระหว่าง 4-6 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน

การประกันคุณภาพ	ประสบการณ์	n	$\bar{X}$	ประสบการณ์
-----------------	------------	---	-----------	------------

				1-3 ปี	4-6 ปี	7-10 ปี	> 10 ปี
ด้านเจตคติ	1-3 ปี	77	3.75	-	0.08	0.11*	0.01
	4-6 ปี	65	3.66		-	0.20*	0.09
	7-10 ปี	89	3.86			-	0.11*
	> 10 ปี	154	3.75				-
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	1-3 ปี	77	3.69	-	0.03	0.22*	0.11
	4-6 ปี	65	3.72		-	0.19*	0.08
	7-10 ปี	89	3.91			-	0.11
	> 10 ปี	154	3.80				-

*sig<.05

ตารางที่ 4.11 ค่าความแปรปรวนของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งการปฏิบัติงาน

การประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านความรู้ความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.003	0.245	0.783
	ภายในกลุ่ม	382	5.25	0.014		
	รวม	384	5.26			
ด้านเจตคติ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.13	0.062	0.493	0.611
	ภายในกลุ่ม	382	48.23	0.126		
	รวม	384	48.36			
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.51	1.256	4.418*	0.013
	ภายในกลุ่ม	382	108.61	0.284		
	รวม	384	111.12			

*Sig <.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนด้านพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษามีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างรายคู่ ของระดับความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพ การศึกษาที่พบความแตกต่างระหว่างตำแหน่งการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีของ LSD ในการ ตรวจสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่างกัน คือ บุคลากรที่มีตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ กับครูผู้ดูแลเด็กและตำแหน่งอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงาน

การประกันคุณภาพ	ตำแหน่ง	n	$\bar{X}$	ตำแหน่ง		
				ครูผู้ดูแล	หัวหน้าศูนย์	อื่น ๆ
ด้านพฤติกรรมการทำงาน	ครูผู้ดูแลเด็ก	225	3.79	-	0.23*	0.07
	หัวหน้าศูนย์	35	4.02		-	0.30*
	อื่นๆ	125	3.72			-

*sig<.05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
2. เพื่อศึกษาเจตคติของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานและระดับตำแหน่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา จำนวน 301 ศูนย์ จำนวน 1,500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลา จำนวน 385 คน ได้จากกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามอำเภอโดยการจับฉลากจากแต่ละอำเภอ

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ระดับตำแหน่ง

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสงขลา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดส่งแบบสอบถามให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. จากนั้นให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 สัปดาห์ และให้หัวหน้ากลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละอำเภอจัดส่งแบบสอบถามกลับคืน
3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ และรายด้าน
2. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้
 - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน
 - 2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้ค่า t-test

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้
 - 1.1 ค่าเฉลี่ยร้อยละ
 - 1.2 ค่าความแปรปรวนของคะแนน
2. สถิติเปรียบเทียบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)
 - 2.2 เปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดสงขลา มีความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.39 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ส่วนด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และด้านพฤติกรรมการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54

2. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความรู้ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า บุคลากรที่เพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกันอายุต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน และตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า บุคลากรที่เพศต่างกันมีเจตคติต่อการประกันไม่แตกต่างกันอายุต่างกันมีเจตคติต่อการประกันไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกันมีเจตคติต่อการประกันไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีเจตคติต่อการประกันต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 7-10 ปี มีเจตคติต่อการประกันสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ 1-6 ปี และมากกว่า 10 ปี ส่วนตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกันก็ไม่พบความแตกต่างของเจตคติต่อการประกันคุณภาพ

4. เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า บุคลากรที่เพศต่างกันมีพฤติกรรมในการทำงานประกันไม่แตกต่างกันอายุต่างกันมีพฤติกรรมในการทำงานไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานประกันไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการทำงานประกันต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 7-10 ปี มีเจตคติต่อการประกันสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ 1-6 ปี และยังพบว่าผู้ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพต่างกันที่ระดับ .05 โดยที่หัวหน้าศูนย์มีพฤติกรรมการทำงานประกันมากกว่าครูผู้ดูแลเด็กหรือตำแหน่งอื่น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสงขลาทำให้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.39 คะแนน จากคะแนน 10 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันนี้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ดังนั้น จึงมีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2537 : 4-5) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการกระตุ้นและพัฒนาคนให้มีความตื่นตัวและขวนขวายในความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือได้พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นอีก ทั้งยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งความรู้เดิมให้ใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ ถึงแม้บุคคลนั้นจะผ่านการศึกษาในระดับสูงมาแล้วก็ตาม การฝึกอบรมยังมีความจำเป็น เพราะช่วยให้คนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้นอนุบาล ครูผู้สอนชั้นอนุบาล พบว่าไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดมาตรฐานโรงเรียนให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานสามารถแสดงให้เห็นได้ทั้งในเชิงปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู จะต้องมีความตระหนักที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ กมล ภูประเสริฐ (2544 : 1-2) ที่กล่าวว่า สถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และบุคลากรทุกฝ่าย ต้องพยายาม

ดำเนินงานให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ การดำเนินงานต้องอาศัยความตระหนักของทุกฝ่ายว่า ต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ

ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2545 : 1) ครูจึงเป็นผู้ที่ถูกเรียกร้องและตั้งความหวังไว้มากและครูเท่านั้นที่จะทำให้เป้าหมายดังกล่าวเป็นจริง และเป็นภาระหน้าที่ของครูเอง ด้วยที่จะต้องปรับปรุงความรู้ ความชำนาญของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ (กองวิชาการ. 2544 : 15) ซึ่งบทบาทครูในสหสวรรษใหม่ต้องเป็นผู้ใฝ่หาความรู้และต้องมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก (สมหมาย จันทรเรือง. 2544 : 223) จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ ๆ ที่แพร่กระจายไปทุกสังคม (ยนต์ ชุ่มจิต. 2544 : 280) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา เหนือเกาะหวาย ที่ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้นอนุบาล และครูผู้สอนชั้นอนุบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในภาพรวม อยู่ระดับมาก มีการนำไปปฏิบัติระดับมากและในการปฏิบัติมีปัญหาน้อยที่สุด

2. ด้านเจตคติ ที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีเจตคติที่ไม่แตกต่างกัน โดยมีเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นระบบในการควบคุม ตรวจสอบและตัดสินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในระบบการประกันคุณภาพจะมีการกำหนดเกณฑ์หรือเงื่อนไขแห่งคุณภาพ มีการควบคุมให้เกิดการปฏิบัติตามเกณฑ์ มีการตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติและมีการตัดสินว่างานหรือกิจกรรมบรรลุตามเกณฑ์ (สมคิด พรหมจ้อย และสุพัชร์ พิบูลย์. 2544 : 1) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ (จำรัส นองมาก. 2544 : 111) และประกอบกับการดำเนินงานของสำนักงานประเมินรับรองมาตรฐานคุณภาพภายนอกมีหลักการเป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบ “กลายณมิตรประเมิน” เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น

3. ด้านพฤติกรรมการทำงานประกันคุณภาพโดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการประเมินภายนอกรอบแรก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งการประเมินภายนอกในรอบแรกเป็น

การตรวจสอบเพื่อยืนยันตามสภาพจริงของการดำเนินงานของสถานศึกษา และช่วยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน และจากมาตรา 47 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดว่า ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ชัดเจน จึงทำให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความตระหนัก มีความพยายาม และเห็นความสำคัญให้ความสนใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงดาว ทองผ่อง (2545 : 79) ในเรื่องสภาพการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับชุดคู่มือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

